

Τ.Ε.Ι. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

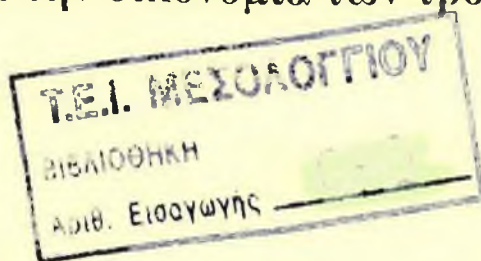
ΣΧΟΛΗ: ΣΔΟ

ΤΜΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Πτυχιακή Εργασία

Θέμα:

Οι ενεργητικές εργασίες των τραπεζών (διαδικασίες χορηγήσεων - διακρίσεις - εξασφαλίσεις - λογιστική ανάλυση χορηγήσεων - επιδράσεις στην ελληνική οικονομία και την οικονομία των τραπεζών)

Υπεύθυνος Καθηγητής
Κος ΔΗΜΗΤΡΟΥΚΑΣ

Σπουδάστρια
Πλυταριά Αικατερίνη

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΕΙ/Μ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 1998

Αφιέρωση

Αφιερώνεται στους γονείς μου για την κάθε είδους υποστήριξη, που μου προσέφεραν όλα αυτά τα χρόνια, βασική προϋπόθεση για την επιτυχή έκβαση της προσπάθειάς μου.

Επίσης στον καθηγητή κύριο Δημητρούκα για την πολύτιμη υποστήριξη και βοήθειά του που χωρίς αυτόν θα ήταν αδύνατη η συνέχεια της εργασίας. Χαρακτηριστικό δείγμα της οποίας βρίσκεται στα χέρια σας αυτή τη στιγμή.

Τέλος αφιερώνεται στους εκπαιδευτικούς του Τ.Ε.Ι. Μεσολογγίου και στους σπουδαστές του σαν ελάχιστο της δουλειάς και γενικά της προσπάθειας που γίνεται εκεί στον τομέα της Εκπαίδευσης.

Μεσολόγγι 1998

Πλυταριά Αικατερίνη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
1. ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ - ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ	6
2. ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΟΥ ΔΙΕΠΟΥΝ ΤΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	7
3. ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ	8
3.1. ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΗ ΡΕΥΣΤΟΠΟΙΗΣΗ	8
3.2. ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΙΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ	8
3.3. ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ	9
3.4. ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΕΞΟΦΛΗΣΗΣ	17
4. ΕΙΔΗ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ	25
4.1. ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΙΣΤΩΣΗΣ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ	25
4.2. ΣΥΜΒΑΣΗ ΔΑΝΕΙΩΝ	25
4.3. ΣΥΜΒΑΣΗ ΜΕ ΕΝΕΓΓΥΕΣ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ	26
4.4. ΠΟΤΕ ΚΑΙ ΓΙΑ ΠΟΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΑ Η ΛΗΨΗ “ΒΕΒΑΙΑΣ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑΣ”	29
5. ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ	30
5.1. ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ	30
5.2. ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΕΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ	31
5.2.1 Ενέχυρο	37
5.2.2 Υποθήκη	39
5.2.3 Προσημείωση υποθήκης	
5.2.4 Εκτίμηση της αξίας των ακινήτων που υποθηκεύονται	40
5.2.5 Η αποδοτικότητα της επιχείρησης βασικός παράγοντας για τη χρηματοδότηση της	41
6. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ	43
6.1. ΕΥΧΕΡΕΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ	43
6.2. ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΥΤΗΣ	43
6.3. ΔΕΛΤΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	44
7. ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΑΠΟ ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	46
7.1. ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΕΠΙ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ	47

7.2. ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΔΑΝΕΙΩΝ	47
7.3. ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΕΠΙ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΩΝ	48
7.4. ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΕΠΙ ΕΝΕΓΓΥΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ	48
8. ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ	50
8.1. ΑΝΑΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΣΤΗΝ Τ.Ε.	54
9. ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΕΓΓΥΗΜΕΝΕΣ ΜΕ ΦΟΡΤΩΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ	56
10. ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΔΕΛΤΙΑ	58
11. ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΕΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ	60
11.1 ΠΡΟΣΩΡΙΝΕΣ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΕΙΣ	60
11.2 ΟΡΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΕΙΣ	60
11.3 ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΕΠΙΣΦΑΛΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	61
12. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ	63
12.1. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ	63
12.2. ΕΛΕΓΚΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΓΚΡΙΣΗΣ, ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ	64
12.3. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΑΠΟ ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	66
12.4. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΔΕΛΤΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ (Δ.Π.)	68
12.5. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΔΑΝΕΙΑΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ	68
12.6. ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ - ΥΠΟΘΗΚΕΣ	69
12.7. ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ	71
12.8. ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΝ	71
12.9. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΕΓΓΥΗΜΕΝΩΝ ΜΕ ΔΙΚΑΙΟΓΡΑΦΑ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ	72
12.10. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ ΜΕ ΕΝΕΧΥΡΟ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ	74
12.11. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΕΓΓΥΗΜΕΝΩΝ ΜΕ ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ ΧΟΡ/ΣΕΩΝ	76
12.12. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΕΓΓΥΗΜΕΝΩΝ ΜΕ ΦΟΡΤΩΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ	78
12.13. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΕΞΑΓΩΓΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	79
12.14. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ	80
12.15. ΕΛΕΓΧΟΣ ΔΑΝΕΙΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΗΣ	80
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	82
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	83

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι τράπεζες, πέραν από τα ίδια κεφάλαια τους, συγκεντρώνουν ξένα κεφάλαια από τις καταθέσεις των πελατών τους, δηλαδή από τις παθητικές εργασίες τους, καθώς και από χρηματικά ποσά που παραμένουν σ'αυτές προσωρινά μέχρι της ολοκλήρωσης της σχετικής πράξης, δηλαδή από τις διαμεσολαβητικές εργασίες που διενεργούν. Τα κεφάλαια αυτά, κυρίως ξένα, οι τράπεζες τοποθετούν παραγωγικά, ώστε το προϊόν των τοποθετήσεων τους να καλύπτουν τα έξοδα τους και αν απομένει σ'αυτές ένα περιθώριο κέρδους. Οι τοποθετήσεις αποτελούν τον ενεργητικό τομέα των τραπεζικών εργασιών και καλύπτουν την κύρια δραστηριότητα των τραπεζών. Από την επιτυχή διεξαγωγή των εργασιών αυτών εξαρτάται το ύψος των εσόδων της τράπεζας με τα οποία :

- Καλύπτει τα οργανικά της έξοδα : τους τόκους καταθέσεων, τα έξοδα διαχείρισης κλπ.
- Καλύπτει τα έκτακτα έξοδα και τις έκτακτες ζημιές.
- Δημιουργεί προβλέψεις και αποθεματικά για την ενίσχυση της οικονομικής της θέσης και
- Διανέμει μερίσματα και ποσοστά στους μέτοχους, μέλη Δ.Σ. κλπ.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι ως τοποθετήσεις πρέπει να νοούνται όλες οι επενδύσεις και δανειοδοτήσεις που πραγματοποιεί η τράπεζα, δηλαδή : οι επενδύσεις σε πάγια, σε χρεόγραφα, σε γραμμάτια του Δημοσίου κλπ. και όλες οι δανειοδοτήσεις προς την πελατεία της. Στην πράξη όμως επικράτησε ο όρος τοποθετήσεις να είναι ταυτόσημος με τον όρο χορηγήσεις, δηλαδή με τα δάνεια και τις πιστώσεις που χορηγεί η τράπεζα προς την πελατεία της, προφανώς γιατί οι χορηγήσεις αποτελούν την κυριότερη κατηγορία από τις τοποθετήσεις κεφαλαίων (ιδίων και ξένων) που πραγματοποιούν οι τράπεζες.

Η τράπεζα είναι επιχείρηση και, συνεπώς, επιδιώκει την επωφελέστερη γι' αυτήν τοποθέτηση των κεφαλαίων που διαθέτει.

Σαν αποδοτικότερες εργασίες της τράπεζας θεωρούνται οι καλούμενες σύνθετες εργασίες, δηλαδή εκείνες που δεν αφορούν μόνο απλό δανεισμό του πελάτη, αλλά οι οποίες συνδυάζονται και με άλλες παραγωγικές εργασίες που αναθέτει η τράπεζα. Οι πιο προσοδοφόρες, λοιπόν, για τις τράπεζας εργασίες είναι οι συνδυασμένες ενεργητικές και διαμεσολαβητικές εργασίες. Π.χ. χρηματοδότηση που συνδυάζεται με έμβασμα του σχετικού προϊόντος, αποφέρει πρόσθετο κέρδος από την εργασία της κίνησης κεφαλαίων, ή οι χορηγήσεις με ενέχυρο γραμματίων, εκτός από τις τοκοπρομήθειες της χορήγησης, αποφέρουν και προμήθειες είσπραξης των γραμματίων.

1. ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ - ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ

Η κυριότερη κατηγορία από τις τοποθετήσεις που πραγματοποιούν οι τράπεζες είναι οι δανειοδοτήσεις και πιστοδοτήσεις που χορηγούν στους πελάτες τους, οι οποίες στην τραπεζική διάλεκτο επικράτησε να καλούνται **χρηματοδοτήσεις ή απλώς χορηγήσεις**. Με τους όρους αυτούς εννοούμε, λοιπόν, τα κάθε είδους δάνεια και πιστώσεις που δίνονται από τις τράπεζες στους πελάτες τους. Οι όροι αυτοί είναι στενότεροι από τον ευρύτερο όρο **τοποθετήσεις**. Κάθε χρηματοδότηση ή χορήγηση είναι και τοποθέτηση, όχι όμως και κάθε τοποθέτηση χρηματοδότηση. Η αγορά π.χ. χρεογράφων είναι τοποθέτηση, αλλά δεν είναι χορήγηση.

Το δάνειο μπορεί να συνομολογηθεί είτε έντοκο είτε άτοκο. Το έντοκο δάνειο αποτελούσε παλαιότερα τη σημαντικότερη μορφή της τραπεζικής πίστης. Σήμερα οι περισσότερες χρηματοδοτήσεις γίνονται με πιστώσεις δι' ανοιχτών (αλληλόχρεων) λογαριασμών.

Σημειώνουμε εδώ ότι οι χορηγήσεις διέπονται από λεπτομερειακές διατάξεις των Ν.Α. , που κυρίως στοχεύουν :

- Στην προστασία του συναλλαγματικού αποθέματος της χώρας, που επιτυγχάνεται κυρίως με περιορισμό των εισαγωγών ειδών που θεωρούνται πρώτης ανάγκης ή ειδών που παράγονται στη χώρα μας.
- Στην απαγόρευση των πιστοδοτήσεων για σκοπούς με παραγωγικούς, για να αποφεύγεται η διόγκωση της κυκλοφορίας του χαρτονομίσματος.

Οι αποφάσεις των Ν.Α. δεν είναι πάγιες, χαρακτηρίζονται από ελαστικότητα και μεταβάλλονται στη διαδρομή του χρόνου, επηρεαζόμενες από το εκάστοτε ύψος του συναλλαγματικού αποθέματος και από τον όγκο του κυκλοφορούντος χαρτονομίσματος.

2. ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΟΥ ΔΙΕΠΟΥΝ ΤΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ

Αναφορικά με τις πιστώσεις και τα δάνεια που χορηγούνται από τις τράπεζες ισχύουν οι ακόλουθοι γενικοί κανόνες :

- Ο κανόνας της χρησιμοποίησης των δανείων ή πιστώσεων για τις επιχειρηματικές εκείνες ανάγκες του δανειοδοτούμενου, για τις οποίες έλαβε το δάνειο ή την πίστωση. Απαγορεύεται, συνεπώς, και αποτελεί αξιόποινη πράξη, η χρηματοδότηση τρίτων από τα ποσά των δανείων ή πιστώσεων ή η χρησιμοποίηση των ποσών αυτών για εξωεπιχειρηματικές ανάγκες του επιχειρηματία.
- Ο κανόνας της εξάρτησης της δανειοδότησης ή πιστοδότησης από τις συναλλαγές του δανειοδοτούμενου ή πιστοδοτούμενου με τρίτους. Κριτήριο της παροχής των δανείων ή των πιστώσεων δεν είναι απλώς η φερεγγυότητα του οφειλέτη, αλλά και ο τρόπος των συναλλαγών αυτού με τους τρίτους, π.χ. με πίστωση, με δόσεις κλπ.
- Ο κανόνας της συμμετοχής του πιστολήπτη ή δανειολήπτη με ίδια κεφάλαια στη χρηματοδότηση των εργασιών του.
- Ο κανόνας του περιορισμού των πιστώσεων ή των δανείων σε ορισμένα ποσοστιαία όρια πάνω στα δεδομένα των προηγούμενων ετών.
- Ο κανόνας ένταξης των πιστοληπτών ή δανειοληπτών στο σύστημα ελέγχου “πίστεως”, δηλαδή στον έλεγχο των βιβλίων και στοιχείων αυτών από τη Γενική Επιθεώρηση Τραπεζών.

3. ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ

Με βάση ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά ή κοινούς κανόνες οι οποίοι τις διέπουν, οι χορηγήσεις μπορούν να διακριθούν ως εξής :

3.1. ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΗ ΡΕΥΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Ο οφειλέτης υποχρεούται να επιστρέψει το ποσό του δανείου σε ορισμένο ή αόριστο χρόνο. Αν στη σύμβαση του δανείου δε συμφωνείται προθεσμία επιστροφής, ο οφειλέτης μπορεί να εξοφλήσει το δάνειο σε οποιοδήποτε χρόνο, αλλά σε οποιοδήποτε χρόνο επίσης μπορεί να το αναζητήσει και ο δανειστής. Οι τράπεζες δε χορηγούν δάνεια αόριστης διάρκειας.

Με κριτήριο το χρόνο μέσα στον οποίο έχει συμφωνηθεί η εξόφληση τους, οι χρηματοδοτήσεις διακρίνονται σε :

- **Βραχυπρόθεσμες**, που χαρακτηρίζονται οι χρηματοδοτήσεις μέχρι 24 μηνών και χρησιμοποιούνται από τις επιχειρήσεις για κεφάλαια κίνησης.
- **Μεσοπρόθεσμες**, που χαρακτηρίζονται οι χρηματοδοτήσεις 2-4 ετών, που χρησιμοποιούνται από τις επιχειρήσεις για κεφάλαια κίνησης μονιμότερου χαρακτήρα.
- **Μακροπρόθεσμες**, που χαρακτηρίζονται οι χρηματοδοτήσεις λήξεως από 5 ετών και πάνω, που χρησιμοποιούνται από τις επιχειρήσεις για πάγιες εγκαταστάσεις.

3.2. ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΙΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ

Με κριτήριο τις εξασφαλίσεις που λαμβάνει η τράπεζα, για να καλυφθεί έναντι των κινδύνων που απορρέουν από τις χρηματοδοτήσεις, οι χορηγήσεις διακρίνονται :

- **Σε ακάλυπτες χορηγήσεις**

Θεωρούνται όσες καλύπτονται μόνο με την υπογραφή του οφειλέτη - πελάτη της τράπεζας. Σε περίπτωση που ο πελάτης δεν εξοφλήσει την οφειλή του, η τράπεζα θα ικανοποιηθεί από τη περιουσία του πελάτη, σύμμετρα με τους άλλους πιστωτές αυτού, αφού βέβαια προηγηθούν οι προνομιούχοι και αυτοί που έχουν εμπράγματα εξασφαλίσεις επί της περιουσίας του πελάτη. Γι'αυτό ακάλυπτες χορηγήσεις ενεργούν οι τράπεζες μόνο σε απόλυτα φερέγγυους πελάτες τους.

- **Σε καλυμμένες με ενοχικές ασφάλειας (ή εγγυημένες με προσωπική ασφάλεια) χορηγήσεις**

Είναι εκείνες που, εκτός από την υπογραφή του οφειλέτη - πελάτη της, η τράπεζα καλύπτεται και με προσωπική εγγύηση τρίου προσώπου - του εγγυητή.

Τέλος σημειώνουμε ότι στη προκείμενη κατηγορία περιλαμβάνονται και οι χορηγήσεις που εξασφαλίζονται με ενέχυρο επί γραμματίων ή απαιτήσεων.

- **Σε καλυμμένες με εμπράγματα ασφάλειες χορηγήσεις**

Η τράπεζα, πέραν από την υπογραφή του οφειλέτη - πελάτη της και ενδεχόμενα και του εγγυητή, καλύπτεται και με εμπράγματα ασφάλειες (ενέχυρα, προσημειώσεις, υποθήκες).

3.3.ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

Η διάκριση των χορηγήσεων κατά κλάδο δραστηριότητας των χρηματοδοτούμενων επιχειρήσεων είναι αναγκαία, γιατί κάθε κλάδος διέπεται από ιδιαίτερους κανόνες και περιορισμούς που θέτονται από τις Ν.Α. και οι οποίοι αναφέρονται στο ύψος, τη διάρκεια, τις προϋποθέσεις και το κόστος

της χρηματοδότησης. Οι κλάδοι δραστηριότητας, όπως έχουν ταξινομηθεί από τις Ν.Α. είναι :

- **Χρηματοδοτήσεις προς το εμπόριο.**

Οι χρηματοδοτήσεις αυτές υποδιακρίνονται σε χρηματοδοτήσεις προς το εσωτερικό εμπόριο, προς το εισαγωγικό εμπόριο και προς το εξωτερικό εμπόριο και διέπονται από τις ισχύουσες κάθε φορά αποφάσεις των Ν.Α.

Οι εξαγωγείς, έμποροι και βιομήχανοι, χρηματοδοτούνται με κεφάλαια κίνησης για τη συλλογή των προς φόρτωση εμπορευμάτων και την προετοιμασία, δηλαδή συσκευασία και φόρτωση αυτών. Οι χρηματοδοτήσεις αυτές γίνονται υπό μορφή :

1. Προκαταβολών έναντι φορτωτικών εγγράφων, όπου το ύψος της χορήγησης φθάνει μέχρι ένα ποσοστό της αξίας των φορτωτικών.
2. Προχρηματοδοτήσεων για την προετοιμασία της εξαγωγής , που ενεργούνται έναντι ενοικημένων πιστώσεων εξωτερικού ή κεκλεισμένων πράξεων, δηλαδή συμβολαίων ή παραγγελιών.

Κατά την είσπραξη των φορτωτικών εγγράφων ή την εκτέλεση των ενέγγυων πιστώσεων, η τράπεζα συμψηφίζει τη σχετική χορήγηση.

Σε περίπτωση μη πραγματοποίησης της εξαγωγής στον προκαθορισμένο χρόνο και της αντίστοιχης εισαγωγής συναλλάγματος, επιβάλλονται ορισμένες κυρώσεις.

Ειδικότερες μορφές χρηματοδότησης του εμπορίου είναι : η προεξόφληση εμπορικών γραμματίων, η χρηματοδότηση δι'ανοικτών λογαριασμών με ενέχυρο γραμμάτια, η χρηματοδότηση “άνευ δικαιολογητικών”, η χρηματοδότηση των “επί πιστώσει πωλήσεων”, κ.α.

- **Χορηγήσεις προς τη βιομηχανία**

Οι χορηγήσεις προς τη βιομηχανία αποβλέπουν στην κάλυψη των πραγματικών αναγκών των βιομηχανικών μονάδων σε κεφάλαια, ώστε να μην παρουσιάζονται αδυναμίες στο κύκλωμα παραγωγής. Ανάλογα με τη διάρκεια τους οι χορηγήσεις αυτές διακρίνονται σε :

1. Βραχυπρόθεσμες, που αποβλέπουν στην ενίσχυση του κεφαλαίου κίνησης των βιομηχανιών και ενεργούνται με τη μορφή απλών δανείων ή δι' ανοικτού λογαριασμού με ενέχυρο εμπορικών συναλλαγματικών, φορτωτικών, ή με εμπράγματα ή ενοχικές ασφάλειες ή απλώς με μόνη την υπογραφή των χρηματοδοτούμενων πελατών.
2. Μεσοπρόθεσμες, που είναι διάρκειας 3 - 4 ετών και χορηγούνται για κεφάλαιο κίνησης μονιμότερου χαρακτήρα και εύστοχα αποκαλούνται ως "κεφάλαια εξυγιάνσεως". Ασφαλίζονται συνήθως εμπραγμάτως και εξοφλούνται με εξαμηνιαίες ή ετήσιες δόσεις.
3. Μακροπρόθεσμες, που αποβλέπουν στη χρηματοδότηση πάγιων εγκαταστάσεων των βιομηχανικών μονάδων. Η χρηματοδοτούμενη επιχείρηση συμμετέχει με ίδια κεφάλαια κατά ένα ποσοστό (30%) στο κόστος της επένδυσης και το υπόλοιπο χρηματοδοτείται από τη τράπεζα συμμετρικά με την πρόοδο του έργου. Ασφαλίζονται εμπραγμάτως και λόγω της μεγάλης διάρκειας τους (10 έτη και άνω) επιβάλλεται έλεγχος της σκοπιμότητας και αποδοτικότητας της επένδυσης. Η εξόφληση γίνεται με ίσες εξαμηνιαίες ή το πολύ ετήσιες δόσεις, η έναρξη των οποίων ορίζεται το αργότερο ένα έτος από την έναρξη λειτουργίας της επένδυσης.

- **Χορηγήσεις προς τους αγρότες**

Τα αγροτικά δάνεια, όπως λέγονται, αποσκοπούν στη γεωργική ανάπτυξη και τη βελτίωση του αγροτικού εισοδήματος. Ανάλογα με τη διάρκεια τους, διακρίνονται σε βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, ενώ ανάλογα με το σκοπό τους τα δάνεια διακρίνονται σε :

1. Κτηματικά, που προορίζονται για την αγορά αγροκτημάτων, που είναι εκμεταλλεύσιμα και αποδοτικά σε αγροτικά προϊόντα.
2. Επενδύσεων, που αποσκοπούν στον εκσυγχρονισμό των αγροτικών επενδύσεων για την αύξηση της αποδοτικότητας των αγροτικών εκμεταλλεύσεων (εγγειοβελτιωτικά έργα, αγροτικά κτίρια και εγκαταστάσεις, μηχανολογικού εξοπλισμού κλπ.).
3. Καλλιεργητικά, που αποσκοπούν στην ενίσχυση του κεφαλαίου κίνησης της αγροτικής εκμετάλλευσης (αγορά λιπασμάτων, σπόρων, ζωοτροφών, κλπ.).
4. Απόκτηση αγροτικής στέγης, που χορηγούνται στους άστεγους αγρότες για την απόκτηση στέγης ή για τη συμπλήρωση ή αντικατάσταση της ακατάλληλης ή ανεπαρκούς υπάρχουσας αγροτικής στέγης.

Στη χώρα μας οι παραπάνω χορηγήσεις προς τους αγρότες γίνονται σχεδόν αποκλειστικά από την Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος.

• Χορηγήσεις προς τη βιοτεχνία

Η χρηματοδότηση της βιοτεχνίας, ως προς τη μορφή, το ύψος και τη διάρκεια των δανείων, ενεργείται κατά τρόπο ανάλογο με τη χρηματοδότηση της βιομηχανίας. Ακόμα, η βιοτεχνία χρηματοδοτείται με χαμηλότερα δάνεια με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου ή χωρίς αυτήν από “ειδικά κεφάλαια” που σχηματίζονται από καταθέσεις των εμπορικών τραπεζών στην Τράπεζα Ελλάδος.

Η χρηματοδότηση της βιοτεχνίας από τα ειδικά κεφάλαια επιτρέπεται για κεφάλαιο κίνησης και πάγιες εγκαταστάσεις. Το ύψος και οι όροι των χρηματοδοτήσεων αυτών καθορίζονται εκάστοτε από τις αποφάσεις των Ν.Α.

Η χορήγηση δανείου από τα ειδικά κεφάλαια γίνεται ύστερα από απόφαση της Υποεπιτροπής Βιοτεχνικών Πιστώσεων, η οποία αποτελεί και τον τίτλο εγγύησης του Δημοσίου προς τη χορηγούσα τράπεζα. Η εγγύηση αυτή γίνεται υπό όρους και μέχρι ορισμένο ποσό της χορήγησης και αφού ληφθούν ορισμένες ασφάλειες πέραν από εκείνες που η χρηματοδοτούσα τράπεζα κρίνει αναγκαίες για τη κάλυψη του δανείου ή τουλάχιστον του ακάλυπτου τμήματος αυτού.

Στις περιπτώσεις που ο πελάτης καθυστερεί την εξόφληση τριών δόσεων ή παρέλθει τρίμηνο από τη λήξη του εφάπαξ δανείου, η χρηματοδοτούσα τράπεζα δικαιούται να ζητήσει την κατάπτωση της εγγύησης του Δημοσίου, αφού προηγουμένα προβεί σε δικαστική επιδίωξη είσπραξης της απαίτησης και συνεχίζει τη διαδικασία “αμελλητί”. Όταν υπάρχει συγκεκριμένη αιτία, η κατάπτωση της εγγύησης μπορεί να απαιτηθεί και πριν από τις παραπάνω προθεσμίες ύστερα από έγκριση της Υποεπιτροπής Βιοτεχνικών Πιστώσεων.

Οι χορηγήσεις προς τους βιοτέχνες γίνονται είτε με σύμβαση απλού δανείου, είτε με προεξόφληση γραμματίων, είτε με πίστωση δι’ανοιχτού λογαριασμού.

- **Χορηγήσεις προς τις τουριστικές επιχειρήσεις**

Για την ίδρυση ή τον εκσυγχρονισμό τουριστικών μονάδων, (ξενοδοχειακών επιχειρήσεων, ταξιδιωτικών γραφείων) το Κράτος έχει θεσπίσει διάφορα κίνητρα, που κλιμακώνονται ανάλογα με το τόπο εγκατάστασης των μονάδων. Οι όροι χρηματοδότησης (χρόνος εξόφλησης , επιτόκιο, περίοδος χάριτος κλπ.) είναι ευνοϊκότεροι για τις μη αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές, ώστε να ωθηθεί η επιχειρηματική δραστηριότητα για την

τουριστική ανάπτυξη αυτών. Επειδή οι κίνδυνοι από τη χρηματοδότηση του τουρισμού είναι σημαντικά αυξημένοι, οι τράπεζες καλύπτουν τις χορηγήσεις τους προς τις τουριστικές επιχειρήσεις με εμπράγματα εξασφαλίσεις.

Οι χορηγήσεις δίνονται για κεφάλαια κίνησης ή για πάγιες εγκαταστάσεις, σύμφωνα με τις εκάστοτε αποφάσεις των Ν.Α.

- **Χορηγήσεις προς τη ναυτιλία**

Οι χορηγήσεις προς τη ναυτιλία αφορούν δάνεια προς τις ναυτιλιακές επιχειρήσεις και τα γραφεία διαχείρισης των πλοίων, καθώς και δάνεια προς τις ναυπηγικές βιομηχανίες για την κατασκευή, μετασκευή ή επισκευή πλοίων και για κεφάλαιο κίνησης.

- **Χορηγήσεις σε εξορυκτικές επιχειρήσεις**

Η χρηματοδότηση των εξορυκτικών επιχειρήσεων (μεταλλείων, ορυχείων και λατομείων) διά κεφάλαιο κίνησης και για πάγιες εγκαταστάσεις διενεργείται με βάση τις διατάξεις που ισχύουν για τη βιομηχανία

- **Ενυπόθηκα δάνεια**

Ενυπόθηκα είναι τα δάνεια που εξασφαλίζονται με υποθήκη ή με προσημείωση επί ακινήτων. Τέτοια δάνεια χορηγούνται συνήθως μόνο από ειδικές τράπεζες (όπως κτηματικές, επενδύσεων, υποθηκικές κλπ.) και από ορισμένους πιστωτικούς οργανισμούς (όπως Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο κλπ.).

Οι εμπορικές τράπεζες κατά κανόνα δε χορηγούν ενυπόθηκα δάνεια, γιατί η χορήγηση αυτών αντιβαίνει στη βασική τραπεζική αρχή της **ρευστότητας**. Μόνο κατ'εξάιρεση προβαίνουν στη χορήγηση τέτοιων δανείων, ύστερα από αποφάσεις των Ν.Α., και αφορούν δάνεια για πάγιες εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων, μεσοπρόθεσμα (διάρκειας 3 - 4 ετών) ή μακροπρόθεσμα (διάρκειας μέχρι 10 ετών). Εξαιτίας της μεγάλης διάρκειας τους, τα δάνεια αυτά περικλείουν αυξημένους κινδύνους και για αυτό εκτός από τους

καθιερωμένους ελέγχους, επιβάλλεται η λήψη εμπράγματων εξασφαλίσεων. Εμπράγματα εξασφαλίσεις όμως λαμβάνουν οι εμπορικές τράπεζες ακόμα σαν πρόσθετες εξασφαλίσεις βραχυπρόθεσμων χορηγήσεων τους ή για τη κάλυψη κινδύνων από την έκδοση εγγυητικών επιστολών κλπ.

Σημειώνεται ότι σε περίπτωση που το προσφερόμενο σε εξασφάλιση του δανείου ακίνητο είναι εργοστάσιο, πρέπει να εγγραφεί και μια υποθήκη για ένα συμβολικό ποσό, εκτός από τις προσημειώσεις. Με την εγγραφή υποθήκης δεσμεύονται και τα μηχανήματα που βρίσκονται εμπεπηγμένα στο εργοστάσιο.

Πριν τη χορήγηση ενυπόθηκου δανείου απαιτείται :

1. Ελεγχος των τίτλων κυριότητας του υποθηκευόμενου ακινήτου, που ενεργείται από τη νομική υπηρεσία της τράπεζας.
2. Προσκόμιση πιστοποιητικού μη διεκδίκησης και βεβαίωση του Υποθηκοφυλακείου περί εγγραφής της υποθήκης και της σειράς αυτής.
3. Εκτίμηση της αξίας των υποθηκευόμενων ακινήτων. Η εκτίμηση πρέπει να αναφέρεται στην υλική αξία καθώς και στην εμπορική αξία του ακινήτου και να γίνεται με τρόπο συντηρητικό, αφού σε περίπτωση αναγκαστικής εκποίησης, οι τιμές που επιτυγχάνονται υστερούν έναντι των τρεχουσών.
4. Πυρασφάλιση των ακινήτων που υποθηκεύονται.

• Δάνεια καταναλωτικής πίστης

Πρόκειται για δάνεια που χορηγούνται σε ιδιώτες - καταναλωτές για την αγορά ειδών διάρκειας ελληνικής παραγωγής, τα οποία είναι αναγκαία για τη κάλυψη ατομικών ή οικογενειακών τους αναγκών (π.χ. έπιπλα, οικιακές συσκευές κλπ.) και όχι για επαγγελματικούς ή παραγωγικούς σκοπούς. Το ύψος της χορήγησης δεν μπορεί να υπερβαίνει το 60% της αξίας των ειδών

που αγοράζονται, το δε υπόλοιπο 40% καταβάλλεται στον πωλητή σε μετρητά μέσω της τράπεζας.

Βασικά κριτήρια για την έγκριση του δανείου αυτών είναι :

1. Το είδος και η σταθερότητα της επαγγελματικής απασχόλησης του χρηματοδοτούμενου.
2. Το ύψος και η σταθερότητα του εισοδήματος του.

Δηλαδή, τα δάνεια αυτά χορηγούνται κυρίως σε υπαλλήλους που παρέχουν εξαρτημένη εργασία, η σταθερότητα του εισοδήματος των οποίων αποτελεί εγγύηση της ομαλής εξόφλησης της χορήγησης.

Ο αγοραστής εμφανίζει στην τράπεζα προσφορά του πωλητή, στην οποία αναγράφονται τα είδη που πρόκειται να αγοράσει και η αξία τους. Μετά την έγκριση του δανείου υπογράφεται σχετική σύμβαση μεταξύ τράπεζας και πελάτη και ο αγοραστής καταβάλλει στην τράπεζα τουλάχιστον το 40% της αξίας της προσφοράς.

Στη συνέχεια η τράπεζα δίνει στον αγοραστή εντολή πληρωμής, ή σε σπάνιες περιπτώσεις διατακτική στο όνομα του πωλητή, ποσού ίσου με την αξία των ειδών που αναγράφονται στην προσφορά, την οποία παραδίνει στον πωλητή και παραλαμβάνει τα αγοραζόμενα είδη. Ο πωλητής εμφανίζει σε οποιοδήποτε κατάστημα της τράπεζας την εντολή πληρωμής και το οριστικό τιμολόγιο πώλησης ή το δελτίο λιανικής πώλησης που εξέδωσε στο όνομα του αγοραστή και εισπράττει το αντίτιμο της εντολής, ενώ σε ειδική θέση επί της εντολής βεβαιώνει υπεύθυνα ότι πώλησε τα περιγραφόμενα είδη.

Η εξόφληση των δανείων της προκείμενης μορφής γίνεται σήμερα σε 18 ίσες μηνιαίες δόσεις.

3.4. ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΕΞΟΦΛΗΣΗΣ

Με κριτήριο τον τρόπο εξόφλησης τους, τα δάνεια διακρίνονται σε : δάνεια απλά ή εφάπαξ εξοφλητέα, δάνεια χρεολυτικά, δάνεια χρεολυτικά, δάνεια τοκοχρεολυτικά και δάνεια (πιστώσεις) σε ανοιχτό λογαριασμό.

• Δάνεια απλά

Τα απλά δάνεια (ή εφάπαξ εξοφλητέα) είναι ενιαία δάνεια εξοφλητέα εφάπαξ σε ορισμένο χρόνο. Οι τόκοι λογίζονται ανά τρίμηνο και είναι εξοφλητέα είτε κατά τις ημερομηνίες λογισμού αυτών, είτε κατά τη λήξη του δανείου μαζί με το κεφάλαιο, ανάλογα με τους όρους της μεταξύ τράπεζας και πελάτη δανειακής σύμβασης. Στη δεύτερη περίπτωση οι λογιζόμενοι τόκοι κεφαλαιοποιούνται και υπολογίζονται και επ' αυτών τόκοι.

Τα δάνεια της μορφής αυτής παρουσιάζουν για τον οφειλέτη το μειονέκτημα ότι κατά τη λήξη του δανείου πρέπει να καταβάλει ολόκληρο το κεφάλαιο ή, ενδεχομένως, το κεφάλαιο προσ αυξημένο με τους τόκους από τη σύναψη μέχρι την εξόφληση του δανείου, δηλ. Να διαθέτει κατά τη λήξη του δανείου επαρκές για το σκοπό αυτόν ποσό. Γι' αυτό η μορφή αυτή δανείων προτιμάτε μόνο για μικρού ύψους δάνεια.

Λογιστική ανάλυση

Στις 7 / 2 / 96 χορηγείται δάνειο 3.000.000 δρχ. Συμφωνείται να εξοφληθεί σε 3 ισόποσες δόσεις : στις 7 / 10 / 96, 7 / 12 / 96 και 7 / 2 / 97. Επιτόκιο 27%, προμήθεια 1%, ΕΦΤΕ 3%.

Μαζί με τη καταβολή κάθε δόσης εξοφλούνται και οι μέχρι τότε λογισθέντες τόκοι. Να γίνει ο υπολογισμός των τόκων και οι απαραίτητες ημερολογιακές εγγραφές δεδομένου ότι το δάνειο εξοφλείται κανονικά.

Ημερ. Εγγραφ.	Αιτιολογία	Ημ	Τόκοι	Καταβολές	Κεφάλαιο		
					Χρ.	Πιστ.	Υπόλ.
7/2/96	Χορήγηση				3.000.000		3.000.000
15/3/96	Τόκοι 7/2 - 15/3	37	82.110				
	Προμήθεια		5.000				
	Ε.Φ.Τ.Ε.		<u>2.673</u>		89.123		3.089.723
15/6/96	Τόκοι 16/3 - 15/6	92	210.330				
	Προμήθεια		7.726				
	Ε.Φ.Τ.Ε.		<u>6.542</u>		224.598		3.314.321
15/9/96	Τόκοι 16/6 - 15/9	92	225.763				
	Προμήθεια		8.293				
	Ε.Φ.Τ.Ε.		<u>7.022</u>		241.078		3.555.399
7/10/96	Τόκοι 16/9 - 7/10	22	57.948				
7/10/96	Καταβολή			1.560.790		1.560.790	2.000.000
7/12/96	Τόκοι 8/10-7/12	61	90.247				
7/12/96	Β. Δόση			1.000.000		1.000.000	1.000.000
15/12/96	Τόκοι 8/12 - 15/12	8	5.918				
	Προμήθεια		5.000				
	Ε.Φ.Τ.Ε.		<u>4.773</u>		163.886		1.163.886
7/2/97	Τόκοι 16/12 - 7/12	54	46.555				
	Προμήθεια		1.942				
	Ε.Φ.Τ.Ε.		<u>1.455</u>		49.952		1.213.838

Οι λογιστικές εγγραφές έχουν ως εξής :

		7/2/96		
20.15	Χορηγήσεις		3.000.000	
		38.00	Ταμείο	3.000.000
		15/3/96		
20.15	Χορηγήσεις		89.723	
		70.15	Τόκοι Πιστωτικοί	87.110

		54.01 Ε.Φ.Τ.Ε.	2.613
	15/6/96		
20.15 Χορηγήσεις			224.598
		Τόκοι Πιστωτικοί	218.056
		Ε.Φ.Τ.Ε.	6.542
	15/9/96		
20.15 Χορηγήσεις			241.078
		70.15 Τόκοι Πιστωτικοί	234.056
		54.01 Ε.Φ.Τ.Ε.	7.022
	7/10/96		
38.00 Ταμείο			1.560.790
		20.15 Χορηγήσεις	1.560.790
	7/12/96		
38.00 Ταμείο			1.000.000
		20.15 Χορηγήσεις	1.000.000
	15/12/96		
20.15 Χορηγήσεις			163.886
		70.15 Τόκοι Πιστωτικοί	159.113
		54.01 Ε.Φ.Τ.Ε.	4.773
	7/2/97		
20.15 Χορηγήσεις			49.952
		70.15 Τόκοι πιστωτικοί	48.497
		54.01 Ε.Φ.Τ.Ε.	1.455
	7/2/97		
38.00 Ταμείο			1.213.838

- **Δάνεια χρεολυτικά**

Χρεολυτικά είναι τα δάνεια που χορηγούνται εφάπαξ αλλά εξοφλούνται τμηματικά με δόσεις σε τακτές ημερομηνίες. Οι ημερομηνίες λογισμού των τόκων μπορεί να διαφέρουν από τις ημερομηνίες καταβολής των δόσεων. Πρόκειται για απλά δάνεια, τα οποία όμως εξοφλούνται με περισσότερες από μία δόσεις. Στην πράξη τα δάνεια αυτά έχουν αντικατασταθεί με τα δάνεια σε ανοιχτό λογαριασμό.

- **Τοκοχρεολυτικά δάνεια**

Τοκοχρεολυτικά είναι τα δάνεια που εξοφλούνται τμηματικά με δόσεις. Κάθε δόση που καταβάλλει ο οφειλέτης περιλαμβάνει τον τόκο και το εξοφλούμενο κεφάλαιο (χρεολύσιο), γι'αυτό η δόση ονομάζεται τοκοχρεολύσιο. Σε δάνεια για πάγιες εγκαταστάσεις δίνεται συνήθως σχετική περίοδος χάριτος έτσι ώστε η έναρξη καταβολής των τοκοχρεολυσίων να συμπίπτει ή να έπεται του χρόνου έναρξης δημιουργίας εισοδήματος από την επένδυση. Η εξόφληση του δανείου με ίσες τοκοχρεολυτικές δόσεις στοχεύει στην προστασία του δανειστή, γιατί ο οφειλέτης εξαναγκάζεται να παρακρατεί σε κάθε χρήση ορισμένα ποσά για την εξυπηρέτηση του δανείου.

Τα δάνεια της μορφής αυτής είναι συνήθως μεσοπρόθεσμα (3 - 4 ετών) και μακροπρόθεσμα μέχρι 10 ετών και εξασφαλίζονται με εμπράγματα εξασφαλίσεις επί ακινήτων.

Λογιστική ανάλυση

Η τράπεζα "Ψ" χορηγεί στις 8 / 7 / 86 στην επιχείρηση "Ζ" δάνειο 1.500.000 δρχ. με τους εξής όρους :

Εξόφληση σε 3 τριμηνιαίες δόσεις

Περίοδος χάριτος 6 μήνες (δηλαδή 1η δόση θα καταβληθεί την 8 / 1 / 97)

Επιτόκιο 13,5, προμήθεια 0,5%,

ΕΦΤΕ : 3%

Οι τόκοι λογίζονται και εισπράττονται ανά τρίμηνο

Ζητείται να γίνουν ο υπολογισμός των τόκων και οι απαραίτητες ημερολογιακές εγγραφές.

Ημερ. Εγγραφ.	Αιτιολογία	Ημ	Τόκοι	Καταβολές	Κεφάλαιο		
					Χρ.	Πιστ.	Υπόλ.
8/7/96	Χορήγηση				1.500.000		1.500.000
15/9/96	Τόκοι 8/7 - 15/9	70	36.836				
	Προμήθεια		1.875				
	Ε.Φ.Τ.Ε.		<u>1.161</u>		39.872		1.539.872
24/9/96	Τόκοι 16/9 - 24/9	9	5.134				
24/9/96	Πληρωτέοι τόκοι			39.872		39.872	1.500.000
15/12/96	Τόκοι 25/9 - 15/12	82	45.493				
	Προμήθεια		1.825				
	Ε.Φ.Τ.Ε.		<u>1.573</u>		54.025		1.554.025
8/1/97	Τόκοι 16/12- 8/1	24	13.800				
8/1/97	Καταβολή δόσης			500.000		500.000	1.054.025

Οι λογιστικές εγγραφές έχουν ως εξής :

		8/7/96		
20.15 Χορηγήσεις			1.500.000	
	38.00 Ταμείο			1.500.000
		15/9/96		
20.15 Χορηγήσεις		39.872		
	70.15 Τόκοι Πιστωτικοί			38.711
	54.01 Ε.Φ.Τ.Ε.			1.161
		15/12/96		
20.15 Χορηγήσεις		54.025		
	70.15 Τόκοι Πιστωτικοί			52.446
	54.01 Ε.Φ.Τ.Ε.			1.579
		8/1/97		
38.00 Ταμείο			500.000	
	20.15 Χορηγήσεις			500.000

• **Πιστώσεις (δάνεια) σε ανοικτό λογαριασμό**

Ανοιχτός (αλληλόχρεος) λογαριασμός είναι η σύμβαση κατά την οποία δύο πρόσωπα, προβλέποντας ότι θα έχουν μεταξύ τους μια σειρά συναλλαγών, συμφωνούν ότι οι αμοιβαίες πιστώσεις και οφειλές, που θα προκύψουν στο μέλλον από τις συναλλαγές αυτές, δε θα ρυθμίζονται χωριστά, αλλά θα εισέλθουν σε ένα ενιαίο λογαριασμό, όπου θα χάσουν την ατομικότητα τους και θα αντικαθίστανται με το κονδύλιο των πιστώσεων και

των οφειλών και στο τέλος, κατά το κλείσιμο του λογαριασμού, σε ένα απαραίτητο υπόλοιπο.

Η χορήγηση δι'ανοιχτού λογαριασμού παρουσιάζει σημαντικά πλεονεκτήματα για τους πελάτες της τράπεζας εμπόρους και βιομηχάνους. Οι πελάτες έχουν την ευχέρεια να χρησιμοποιούν ολόκληρο το ποσό της πίστωσης ή μέρος μόνο αυτού, ανάλογα με τις ανάγκες τους και να καταθέτουν στο λογαριασμό τους τα διαθέσιμα που συγκεντρώνουν, για να μειώνουν το χρεωστικό υπόλοιπο της χορήγησης και έτσι να επιβαρύνονται με τόκους μόνο στο ποσό της πίστωσης που χρησιμοποίησαν και για το χρονικό διάστημα που το χρησιμοποίησαν. Αν ο πελάτης, αντί για ανοιχτό λογαριασμό, χρηματοδοτείται με δάνειο τακτής λήξης ή με προεξόφληση συναλλαγματικών και το προϊόν του δανείου ή της προεξόφλησης καταθέτει σε τρεχούμενο λογαριασμό καταθέσεων, το υπόλοιπο του λογαριασμού αυτού θα ήταν άτοκο ή θα απολάμβανε του μειωμένου τόκου της κατάθεσης όψεως, ενώ για το δάνειο ή την προεξόφληση θα επιβαρυνόταν με υψηλότερο επιτόκιο. Επιπλέον με τη χρησιμοποίηση τέτοιων λογαριασμών ο πελάτης χρησιμοποιεί την τράπεζα για τη διεκπεραίωση μέρους της ταμιακής της λειτουργίας.

Για την τράπεζα, αντίθετα απ'ότι συμβαίνει για τους πελάτες της, οι ανοικτοί αλληλόχρεοι λογαριασμοί είναι δυνατόν να δημιουργήσουν προβλήματα σε περιόδους στενότητας διαθεσίμων, επειδή κάθε πιστολήπτης έχει τη δυνατότητα να κάνει χρήση ολόκληρης της πίστωσης του. Για το λόγο αυτό, στις συμβάσεις χορηγήσεων δι'ανοιχτού λογαριασμού οι τράπεζες θέτουν ειδικό όρο, βάσει του οποίου έχουν το δικαίωμα να κλείνουν ή να περιορίζουν οποτεδήποτε την πίστωση που έχουν ήδη εγκρίνει.

Για τις περισσότερες χρηματοδοτήσεις καταρτίζονται συμβάσεις ανοικτού λογαριασμού, λόγω των σημαντικών πλεονεκτημάτων που παρουσιάζουν. Οι

σημαντικότεροι λόγοι που επέβαλαν την καθιέρωση της σύμβασης αυτής είναι οι ακόλουθοι :

1. Οι χρεοπιστώσεις χάνουν την αυτοτέλεια τους και αποτελούν ένα ενιαίο σύνολο, το υπόλοιπο. Ακόμα και οι τόκοι, όταν χρεωθούν στο λογαριασμό, ανατοκίζονται όπως οι άλλες χρεώσεις.
2. Δε γεννάτε αίτημα παραγραφής των επιμέρους ποσών που μπήκαν στο λογαριασμό. Παραγράφεται μόνο η απαίτηση του καλοίπου μετά 20 χρόνια από τότε που κατέστη απαιτητό.
3. Η σύμβαση “πιστώσεως ανοικτού λογαριασμού είναι διαρκής. Εφόσον δεν ορίστηκε χρόνος λήξης, είναι αόριστης διάρκειας και μπορεί να λυθεί μόνο με καταγγελία.
4. Στη σύμβαση αυτή μπορούν να στηριχτούν, πολλοί λογαριασμοί διαφορετικής μορφής χορήγησης, ενώ το δάνειο αφορά ένα και μοναδικό λογαριασμό. Όπως είναι γνωστό, πολλοί πιστούχοι χρηματοδοτούνται με διάφορες μορφές (ενέχυρο εμπορεύματα, προκαταβολές, ανοικτό λογαριασμό, για πάγιες εγκαταστάσεις κλπ.), γεγονός που θα έφερνε καθυστερήσεις, πρόσθετη επιβάρυνση στον πελάτη και θα δυσκόλευε την παρακολούθηση, αν για κάθε λογαριασμό αντιστοιχούσε μια δανειακή σύμβαση.
5. Η σύμβαση ανοικτού (αλληλόχρεου) λογαριασμού μπορεί να αυξομειώνεται με πρόσθετες πράξεις επί της αρχικής σύμβασης, ανάλογα με το συνολικό ύψος των χορηγήσεων ή τις προβλέψεις του πιστούχου. Μ'αυτόν τον τρόπο αποφεύγεται η άσκοπη επιβάρυνση με χαρτόσημο σύμβασης, πέρα από το απαραίτητο.
6. Δημιουργείται αλληλοσύνδεση κινδύνων και ασφαλειών, αφού όλοι οι λογαριασμοί μπορούν να στηρίζονται στην ίδια σύμβαση, η οποία θα καλύπτεται με όλες τις ασφάλειες που προσφέρονται στην τράπεζα.

4. ΕΙΔΗ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ

Για την πραγματοποίηση μιας χορήγησης απαιτείται απαραίτητως να συνυμολογηθεί σύμβαση μεταξύ της τράπεζας και του δανειολήπτη (πιστολήπτη) πελάτη της. Οι συμβάσεις καταρτίζονται με ιδιωτικό ή συμβολαιογραφικό έγγραφο και περιλαμβάνουν όλους τους όρους με τους οποίους συμφωνείται η χορήγηση. Έτσι, εκτός από τα στοιχεία του πελάτη και των εκπροσώπων της τράπεζας, στη σύμβαση αναγράφονται το ποσό του δανείου (ή της πίστωσης), το επιτόκιο, η προμήθεια, ο χρόνος υπολογισμού των τόκων, το δικαίωμα της τράπεζας να κλείνει τη σύμβαση ή προκειμένου για σύμβαση πίστωσης ανοικτού λογαριασμού και το δικαίωμα του περιορισμού της πίστωσης κλπ.

Οι κυριότερες συμβάσεις χορηγήσεων είναι : οι συμβάσεις πιστώσεων δι'ανοικτού (αλληλόχρεου) λογαριασμού, οι συμβάσεις δανείων, οι συμβάσεις προκαταβολών και οι συμβάσεις ενέγγυων πιστώσεων.

4.1. ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΙΣΤΩΣΗΣ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ

Για τη σύμβαση πιστώσεων δι'ανοικτού (αλληλόχρεου) λογαριασμού έχουμε μιλήσει σε προηγούμενη παράγραφο. Υπενθυμίζουμε ότι η μορφή αυτή δανεισμού είναι η κυρίαρχουσα στις τραπεζικές χορηγήσεις.

4.2. ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΔΑΝΕΙΩΝ

Με τη σύμβαση δανείου η τράπεζα μεταβιβάζει στον πελάτη της χρήματα κατά κυριότητα, αυτός δε υποχρεούται να τα αποδώσει έντοκα στην τράπεζα.

Εκτός από τα απλά, χρεολυτικά και τοκοχρεολυτικά δάνεια, δάνεια είναι αναμφισβήτητα και οι πιστώσεις με ανοικτό λογαριασμό, καθώς και οι προκαταβολές που χορηγεί η τράπεζα στους πελάτες της, έναντι απαιτήσεων αυτών κατά τρίτων, τις οποίες απαιτήσεις θα εισπράξει η τράπεζα και από το

προϊόν αυτών θα κρατήσει τα ποσά των προκαταβολών. Δάνεια είναι επίσης και τα ποσά που καταβάλλει η τράπεζα στο δικαιούχο ενέγγυας πίστωσης, πέρα από το ποσό που ο εντολέας της πίστωσης κατέθεσε στην τράπεζα για περιθώριο.

Σε καθεμιά από τις παραπάνω περιπτώσεις υπάρχουν διαφορές στις προϋποθέσεις και τη διαδικασία ανάληψης και εξόφλησης του δανειζόμενου ποσού και στους όρους της καθεμιάς σύμβασης που καταρτίζεται μεταξύ τράπεζας και πελάτη.

Η σύμβαση ορίζει τον τρόπο χορήγησης του δανείου (εφάπαξ ή τμηματικά), τον τρόπο εξόφλησης, που μπορεί να είναι επίσης εφάπαξ σε τακτή λήξη ή τμηματικά σε τακτές λήξεις. Στις περιπτώσεις που στη σύμβαση του δανείου δεν ορίζεται χρόνος εξόφλησης του, η εξόφληση πρέπει να γίνει ύστερα από την πάροδο μήνα από την καταγγελία της τράπεζας ή του πελάτη της. Ορίζονται ακόμα το επιτόκιο, η προμήθεια και περιγράφονται τα ενεχυριαζόμενα αντικείμενα.

4.3. ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕ ΕΝΕΓΓΥΕΣ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

Ενέγγυος πίστωση είναι η σύμβαση βάσει της οποίας μια τράπεζα (η εκδότηρια), που ενεργεί ύστερα από αίτηση και με βάση της οδηγίες του πελάτη της (του εντολέα της πίστωσης),

- αναλαμβάνει την υποχρέωση να ενεργήσει πληρωμή προς τρίτο (δικαιούχο) ή “εις διαταγήν” του ή να πληρώσει ή αν αποδεχτεί συναλλαγματικές, οι οποίες έχουν εκδοθεί από το δικαιούχο, ή
- εξουσιοδοτεί μια άλλη τράπεζα να πραγματοποιήσει τέτοια πληρωμή ή να πληρώσει, αποδεχτεί ή διαπραγματευθεί τέτοιες συναλλαγματικές έναντι παραλαβής των εγγράφων που έχουν καθοριστεί και με την προϋπόθεση ότι θα έχουν τηρηθεί οι όροι της πίστωσης.

Η δημιουργία της τραπεζικής αυτής εργασίας οφείλεται, σε μεγάλη έκταση, στην έλλειψη εμπιστοσύνης μεταξύ αγοραστή και πωλητή, ειδικότερα όταν αυτοί διαμένουν σε διαφορετικές χώρες. Με τη μεσολάβηση της τράπεζας, διά της ενέγγυας πίστωσης, αίρεται κάθε δυσπιστία μεταξύ των συναλλασσόμενων και διευκολύνονται οι μεταξύ τους δοσοληψίες.

Οι ενέγγυες πιστώσεις, από τραπεζική άποψη, κατατάσσονται στις μεσολαβητικές εργασίες. Επειδή όμως στις περισσότερες περιπτώσεις συντρέχει μερική ή ολική χρηματοδότηση αυτών, η εργασία αυτή κατατάσσεται και στις χρηματοδοτήσεις και ειδικότερα από πλευράς μεν διάρκειας στις βραχυπρόθεσμες, από πλευράς δε ασφαλειών στις εμπραγμάτως καλυμμένες και συγκεκριμένα στις καλυμμένες διά φορτωτικών. Αυτό, γιατί η τράπεζα αποκτά ενέχυρο τόσο επί του περιθωρίου που κατατέθηκε σ' αυτήν όσο και επί των εμπορευμάτων που αντιπροσωπεύει η φορτωτική, την οποία θα παραλάβει κατά την εκτέλεση της πίστωσης.

Οι ενέγγυες πιστώσεις διακρίνονται σε ανακλητές, ανέκκλητες, βεβαιωμένες, διαιρετές, μεταφερτές, περιστροφικές και σε πιστώσεις *red clause*.

- **Ανάκλητη** είναι η πίστωση όταν μπορεί να ανακληθεί από τον εντολέα ή την τράπεζα. Η τράπεζα οφείλει να εκτελέσει τη σύμβαση μόνο εφόσον δεν έλαβε χώρα ανάκληση αυτής μέχρι το χρόνο παρουσίας των φορτωτικών εγγράφων. Η ανάκλητη πίστωση μπορεί να τροποποιηθεί ή ακυρωθεί κάθε στιγμή, χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση του δικαιούχου. Όταν η πίστωση δεν ορίζεται αν είναι ανακλητή ή ανέκκλητη θεωρείται ανακλητή.
- **Ανέκκλητη** είναι η πίστωση στην οποία ο εντολέας παραιτείται από το δικαίωμα ανάκλησής της. Η πίστωση της μορφής αυτής δεσμεύει οριστικά την εκδότη τράπεζα, εφόσον έχουν τηρηθεί οι όροι της πίστωσης. Οι

υποχρεώσεις που δημιουργούνται απ' αυτή δεν μπορούν να τροποποιηθούν χωρίς τη συγκατάβαση όλων των μερών.

- **Βεβαιωμένη** είναι η πίστωση που η τράπεζα της χώρας του πωλητή - δικαιούχου της πίστωσης παρέχει προς αυτόν τη βεβαίωση ότι θα του καταβάλλει το ποσό της πίστωσης. Έτσι, έναντι του πωλητή - δικαιούχου της πίστωσης υπάρχουν τρεις υπόχρεοι : ο αγοραστής (οφειλέτης), η πιστώτρια τράπεζα της χώρας του αγοραστή και η τράπεζα της χώρας του πωλητή, η οποία ανέλαβε την υποχρέωση βεβαίωσης της πίστωσης. Η τελευταία αυτή τράπεζα εισπράττει μια ειδική προμήθεια για τη βεβαίωση.

- **Διαιρετή** είναι η πίστωση η οποία μπορεί να εκτελεστεί τμηματικά.

- **Μεταφερτή** είναι η πίστωση που παρέχει το δικαίωμα στο δικαιούχο (πωλητή) να μεταφέρει την πίστωση σε περισσότερους δικαιούχους κατά το όλο ή μέρος αυτής. Στην έννοια της μεταφοράς της πίστωσης περιλαμβάνεται και η μεταφορά από ένα σε άλλο τόπο, εκτός αν δοθούν αντίθετες οδηγίες.

- **Περιστροφική** είναι η πίστωση που μπορεί να ανανεώνεται αυτόματα και για το ίδιο χρονικό διάστημα. Χρησιμοποιείται το είδος αυτό της πίστωσης, όταν ο πωλητής και ο αγοραστής είναι πολύ γνωστοί, προκειμένου να αποφύγουν την ταλαιπωρία ανοίγματος αλληπάλληλων πιστώσεων, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για τμηματικές αγορές του ίδιου εμπορεύματος.

- **Πιστώσεις red clause**, οι οποίες παρέχουν την ευχέρεια στο δικαιούχο να χρησιμοποιήσει μέρος ή όλο το ποσό πριν την από την προσκόμιση των φορτωτικών εγγράφων, παραδίνοντας στην πωλήτρια τράπεζα τραβηχτική και υποσχετική επιστολή, με την οποία υπόσχεται, ότι θα παρουσιάσει τα φορτωτικά έγγραφα μέσα στην προθεσμία που τάσσεται από τη σύμβαση.

4.4 ΠΟΤΕ ΚΑΙ ΓΙΑ ΠΟΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΑ Η

ΛΗΨΗ “ΒΕΒΑΙΑΣ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑΣ”

Η λήψη “βεβαίας χρονολογίας” έχει την έννοια του προσδιορισμού του χρόνου κατά τον οποίο συντελέστηκε ένα γεγονός, χωρίς ο προσδιορισμός να επιδέχεται αμφισβήτηση. “Βεβαία χρονολογία” έχουμε με τη θεώρηση του εγγράφου μιας πράξης από το συμβολαιογράφο και με την κοινοποίηση του γεγονότος στα συμβαλλόμενα ή ενδιαφερόμενα πρόσωπα με δικαστικό επιμελητή.

Η τράπεζα, για να προστατέψει πολλές φορές τα συμφέροντα της και κυρίως για να κατοχυρωθεί από τη διεκδίκηση τρίτων επί ενέχυρων κινητών πραγμάτων ή εκχωρήσεων απαιτήσεων και διακαιωμάτων, φροντίζει οι σχετικές συμβάσεις να λάβουν “βεβαία χρονολογία”. Η λήψη της είναι υποχρεωτική στις παρακάτω περιπτώσεις :

1. Στις ιδιωτικές συμβάσεις ενεχυρίασης μετοχών ή ομολογιών, ανώνυμων ή ονομαστικών.
2. Στις ιδιωτικές συμβάσεις εκχώρησης απαιτήσεων, “γεγενημένων και μη” όταν κοινοποιούνται.
3. Στις ιδιωτικές συμβάσεις ενεχυρίασης κινητών πραγμάτων και στις συμπληρωματικές τους, εκτός αν τα εμπορεύματα είναι αποθηκευμένα στις Γενικές Αποθήκες.
4. Στις ιδιωτικές συμβάσεις ενεχυρίασης εμπορευμάτων στα ψυγεία.
5. Στις πράξεις αντικατάστασης ή μερικής ανάληψης ενεχυριασμένων κινητών πραγμάτων, εκτός αν είναι αποθηκευμένα στις Γενικές Αποθήκες.

5. ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ

Για να περιορίσουν κατά το δυνατόν οι τράπεζες τους κινδύνους από τις χορηγήσεις τους ζητούν τις καλούμενες πρόσθετες ασφάλειες. Οι πρόσθετες ασφάλειες των χορηγήσεων είναι δυνατόν να είναι προσωπικές (εγγύηση τρίτου ή περισσοτέρων) και εμπράγματα (ενέχυρο, υποθήκη ή προσημείωση υποθήκης). Οι χορηγήσεις που καλύπτονται και με πρόσθετες ασφάλειες, καλούνται καλυμμένες.

5.1. ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ

Στην προκειμένη περίπτωση η τράπεζα, για την εξασφάλιση των χορηγήσεων της, λαμβάνει σαν πρόσθετη ασφάλεια την εγγύηση ενός ή περισσοτέρων τρίτων προσώπων. Υπόχρεοι έναντι της τράπεζας για την ομαλή εξέλιξη της χορήγησης δεν είναι μόνο ο πρωτοφειλέτης δανειοδοτηθείς πελάτης, αλλά και τρίτο πρόσωπο ο εγγυητής.

Εγγύηση είναι η σύμβαση που καταρτίζεται μεταξύ δύο προσώπων, του εγγυητή και του δανειστή, με την οποία ο πρώτος αναλαμβάνει έναντι του δευτέρου την ευθύνη, ότι θα καταβληθεί η προς αυτόν (το δανειστή) οφειλόμενη παροχή κάποιου άλλου τρίτου προσώπου, του πρωτοφειλέτη. Η σύμβαση της εγγύησης πρέπει οπωσδήποτε να συσταθεί με έγγραφο, ειδάλλως είναι άκυρη. Η έλλειψη του εγγράφου καλύπτεται, εφόσον ο εγγυητής εξεπλήρωσε την οφειλή.

Σε περίπτωση που ο πελάτης δεν εξοφλήσει την οφειλή του, η τράπεζα μπορεί να στραφεί τόσο κατά του οφειλέτη όσο και κατά του εγγυητή και να ζητήσει την είσπραξη της απαίτησης της. Ο εγγυητής όμως είναι δυνατό να προβάλει την καλούμενη ένσταση της “διζήσεως”, δηλαδή ο εγγυητής δικαιούται να αρνηθεί την καταβολή της οφειλής, μέχρις ότου ο δανειστής προβεί σε αναγκαστική εκτέλεση κατά του οφειλέτη και αυτή αποβεί

ατελέσφορη. Πρέπει συνεπώς, η τράπεζα να ζητεί από τον εγγυητή προκαταβολικά την παραίτηση από την ένσταση της “διζήσεως”, οπότε ο εγγυητής ευθύνεται σαν πρωτοφειλέτης.

5.2. ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΕΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ

5.2.1 Ενέχυρο

Ενέχυρο είναι το εμπράγματο δικαίωμα που αποκτάται επί ξένου κινητού πράγματος, το οποίο πράγμα μπορεί να εκποιηθεί και το οποίο (δικαίωμα) αποκτάται για να εξασφαλιστεί κάποια απαίτηση με την προνομιακή ικανοποίηση του δικαιούχου της απαίτησης (δανειστή) από το πράγμα.

Για τη σύσταση ενέχυρου, απαιτούνται :

1. Σύμβαση ενεχυρίασης, δηλαδή συμφωνία μεταξύ κυρίου κινητού πράγματος και δανειστή ότι ο δεύτερος αποκτά ενέχυρο επί του πράγματος . Στη σύμβαση αναφέρεται το ποσό που ασφαρίζεται και περιγράφεται το ενέχυρο. Η σύμβαση πρέπει να γίνει με συμβολαιογραφικό έγγραφο ή με έγγραφο “βεβαίας χρονολογίας”.
2. Παράδοση του ενεχυριαζόμενου πράγματος στο δικαιούχο του ενέχυρου, δηλ. Στην τράπεζα. Η παράδοση μπορεί να γίνει σε τρίτο πρόσωπο, με κοινή συναίνεση της τράπεζας και του ενεχυριάζοντος. Αντικείμενο ενεχυρίασης είναι τα κινητά πράγματα, οι ανώνυμοι και ονομαστικοί τίτλοι, οι τίτλοι “εις διαταγήν”, δικαιώματα και απαιτήσεις.
3. Υπαρξη της ασφαλιζόμενης απαίτησης. Το ενέχυρο, ως παρεπόμενο δικαίωμα, δεν μπορεί να υπάρξει αν δεν υπάρχει η ασφαλιζόμενη απαίτηση ή αν αυτή είναι άκυρη.

- **Ενεχυρίαση εμπορευμάτων**

Το δάνειο με ενέχυρο εμπορεύματα χορηγούνται είτε ως απλά (εφάπαξ) δάνεια τακτής λήξης είτε δι' ανοικτού λογαριασμού.

Δάνεια τέτοιας μορφής δικαιολογούνται σε εποχή συγκομιδής γεωργικών προϊόντων για τη διενέργεια αυξημένων αγορών ή για προσωπική διατήρηση αποθεμάτων, όχι όμως για την επιδίωξη κερδοσκοπίας ή για δημιουργία τεχνητών υψωτικών τάσεων στις τιμές. Οι βιομηχανικές επιχειρήσεις αιτιολογημένα μπορούν να ζητήσουν χρηματοδότηση τέτοιας μορφής για προϊόντα που παράγουν πριν από την εποχή διάθεσης αυτών στην αγορά, π.χ. ειδών θερινής χρήσης που παράγονται το χειμώνα ή και αντίθετα.

Στη σύμβαση που καταρτίζεται μεταξύ τράπεζας και πελάτη περιγράφονται οι όροι της χρηματοδότησης, μεταξύ των οποίων η χρονική διάρκεια της χορήγησης και οι υποχρεώσεις που αναλαμβάνονται από το δανειζόμενο για την αποθήκευση και πυρασφάλιση των ενέχυρων, καθώς και το δικαίωμα της τράπεζας να κλείσει το λογαριασμό κατά την κρίση της και να εκποιήσει τα ενέχυρα.

Οι προκείμενες χορηγήσεις διέπονται από τις αποφάσεις των Ν.Α. και από τους σχετικούς κανονισμούς και τις διαταγές της Διοίκησης της τράπεζας. Με τις αποφάσεις και τις διαταγές αυτές καθορίζονται : τα είδη των ενέχυρων για τα οποία μπορεί να γίνει χορήγηση, το επιτρεπόμενο ποσοστό χρηματοδότησης επί της τρέχουσας αξίας των ενέχυρων, το ύψος και γενικά οι όροι της χρηματοδότησης.

Η αξία των ενεχυριαζόμενων εμπορευμάτων προσδιορίζεται από ειδικούς εκτιμητές, υπαλλήλους της τράπεζας ή τρίτους (ειδήμονες), οι οποίοι συντάσσουν σχετικές εκθέσεις εκτίμησης. Το ποσοστό χορήγησης επί της αξίας των ενεχυριαζόμενων πρέπει να είναι ανάλογο της εμπορευσιμότητας του ενέχυρου και της διάρκειας του δανείου. Το δάνειο πρέπει πάντοτε να

υπερκαλύπτεται από την αξία των ενεχυριασμένων και να υπάρχουν πάντοτε επαρκή περιθώρια ασφάλειας. Σε περίπτωση υποτίμησης των ενεχυριασμένων, η τράπεζα δικαιούται να ζητήσει την καταβολή ανάλογου ποσού του δανείου ή την παροχή συμπληρωματικού ενέχυρου ή άλλων ασφαλειών.

Τα ενεχυριασμένα εμπορεύματα πρέπει να πυρασφαλίζονται για ποσό τουλάχιστον ίσης αξίας με το ποσό του δανείου και για χρονική περίοδο ίση τουλάχιστον προς τον προβλεπόμενο για την εξόφληση του δανείου χρόνο. Τα ασφαλιστήρια συμβόλαια πρέπει να αναγνωρίζουν την τράπεζα ως ενεχυρούχο δανείστρια του πελάτη.

- **Ενεχυρίαση δικαιογράφου “εις διαταγήν”**

Η συνηθέστερη μορφή πίστωσης ανοικτού λογαριασμού είναι οι λογαριασμοί με ενέχυρο γραμμάτια, (με τον όρο γραμμάτια εννοούμε τις συναλλαγματικές και τα γραμμάτια “εις διαταγήν”). Η τράπεζα χρηματοδοτεί τον πελάτη με ένα ποσοστό της αξίας των εμπορικών γραμματίων που ο πελάτης παραδίνει στην τράπεζα ως ενέχυρο. Το ποσοστό αυτό κυμαίνεται συνήθως από 75% - 95%, ανάλογα με την ποιότητα των ενεχυριζόμενων γραμματίων, δηλαδή ανάλογα με το ποσοστό διαμαρτύρησης των γραμματίων που ο πελάτης παραδίνει στην τράπεζα σε ενέχυρο. Η τράπεζα εισπράττει τα γραμμάτια και το προϊόν είσπραξης αυτών φέρνει σε πίστωση του λογαριασμού της χορήγησης.

Οι χορηγήσεις της προκειμένης μορφής είναι για την τράπεζα από τις πιο πρόσφορες μορφές χρηματοδότησης τόσο από άποψη ωφελειών όσο και από άποψη ρευστοποίησης και ασφάλειας.

Βασική προϋπόθεση πραγματοποίησης της χορήγησης αποτελεί η σύμβαση ανοικτού λογαριασμού που καταρτίζεται μεταξύ τράπεζας και πελάτη, στην οποία αναγράφονται οι όροι της χορήγησης, δηλαδή : το ύψος της πίστωσης,

το επιτόκιο και η προμήθεια, το ποσοστό χορήγησης επί της αξίας των γραμματίων κλπ. Σε οικεία πρόσθετη πράξη καταχωρούνται όλα τα στοιχεία των εμπορικών γραμματίων που γίνονται δεκτά για ενεχυρίαση. Για να γίνουν δεκτά για ενεχυρίαση τα γραμμάτια πρέπει να αφορούν εμπορικές συναλλαγές (να μην είναι γραμμάτια ευκολίας), να είναι ασφαλούς είσπραξης και η διάρκεια τους να είναι σύμφωνη με τις αποφάσεις των Ν.Α.

Τα ενεχυριαζόμενα γραμμάτια παραδίδονται στην αρμόδια υπηρεσία για να επιμεληθεί την είσπραξη τους ή για την αποστολή τους προς είσπραξη σε άλλα καταστήματα.

Κατά τη χορήγηση, η τράπεζα προεισπράττει τα δικαιώματα είσπραξης των γραμματίων, τα οποία με χρέωση του ταμείου καταχωρεί στην πίστωση των οικείων αποτελεσματικών λογαριασμών.

Για την ενεχυρίαση γραμματίων, πέραν από εκείνα που ενεχυριάστηκαν αρχικά και τα οποία αναγράφονται στη σύμβαση, συντάσσεται κάθε φορά πρόσθετη πράξη, η οποία επέχει θέση σύμβασης μεταξύ τράπεζας και πελάτη.

Το προϊόν των γραμματίων που εισπράττονται από τη τράπεζα φέρεται, όπως είπαμε, σε πίστωση του λογαριασμού της χορήγησης. Τα γραμμάτια που δεν εισπράττονται κατά τη λήξη τους επιστρέφονται στον πελάτη. Κατά την επιστροφή ζητείται η άμεση καταβολή της αξίας τους ή η αντικατάσταση τους, ανάλογα με τη θέση του λογαριασμού και συγκεκριμένα ανάλογα με τη σχέση της αξίας των ενεχυριασμένων γραμματίων και του υπολοίπου της χορήγησης, οπότε αν υπάρχουν επαρκή περιθώρια, η επιστροφή μπορεί να γίνει και ελεύθερα. Για την απόδοση στον οφειλέτη των ανεξόφλητων γραμματίων συντάσσεται πράξη απόδοσης.

Τα διαμαρτυρικά και λοιπά έξοδα που πραγματοποιεί η τράπεζα για την είσπραξη των γραμματίων φέρονται σε χρέωση του λογαριασμού της χορήγησης.

Επί του ποσού της χορήγησης υπολογίζονται υπέρ της τράπεζας, ανά τρίμηνο, οι τόκοι και οι προμήθειες (καθώς και ο Ε.Φ.Τ.Ε.). Η προμήθεια υπολογίζεται κατά μήνα επί του ανώτατου χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού της χορήγησης στη διάρκεια του μήνα.

Τα ενεχυριαζόμενα γραμμάτια παρακολουθούνται μηχανογραφικά. Για την αποτελεσματικότερη όμως παρακολούθηση αυτών, τα καταστήματα τηρούν ανά πιστούχο εξωλογιστική καρτέλα, στην οποία καταχωρούνται τα εισαγόμενα γραμμάτια συγκεντρωτικά κατά πρόσθετη πράξη και τα εξαγόμενα επίσης, συνολικά, με βάση τα ημερήσια φύλλα εκκαθάρισης. Η καρτέλα είναι διαιρεμένη σε δύο τμήματα. Από το πρώτο τμήμα, όπου παρακολουθούνται τα γραμμάτια που δεν έχουν λήξει, μεταφέρονται συγκεντρωτικά στο δεύτερο τμήμα αυτής τα ληξιπρόθεσμα γραμμάτια.

• Ενεχυρίαση απαιτήσεων

Εάν αντικείμενο της ενεχυρίασης είναι απαίτηση ονομαστική του οφειλέτη κατά τρίτου, τότε η ενεχυρίαση συνεπάγεται με την εκχώρηση της απαίτησεως από τον οφειλέτη στην πιστώτρια. Η σύμβαση ενεχυρίασεως επιδίδεται σε τρία αντίγραφα.

Για τη σύσταση ενέχυρου επί απαίτησεως, πρέπει να συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις :

1. Η απαίτηση πρέπει να είναι δεκτική μεταβίβασης. Δεν είναι λ.χ. δυνατή η σύσταση ενέχυρου σε απαίτηση διατροφής. Δεν ενεχυριάζονται επίσης απαιτήσεις κατά ιδιωτών που θα τεθούν υπό την κρίση της Διοίκησης. Αντίθετα, θεωρούνται σαν ασφάλειες πρώτης κατηγορίας οι γεννημένες απαιτήσεις επιχειρήσεων κατά του Δημοσίου, δημοσίων οργανισμών και Ν.Π.Δ.Δ.
2. Το ενέχυρο να συσταθεί με συμβολαιογραφικό έγγραφο ή έγγραφο “βεβαίας” χρονολογίας και

3. Ο ενεχυριάζων να γνωστοποιήσει στον οφειλέτη την ενεχυρίαση. Η τράπεζα, δηλαδή, πρέπει να γνωστοποιήσει την ενεχυρίαση με δικαστικό επιμελητή, στον υπόχρεο της εξόφλησης της απαίτησης (π.χ. Δημόσιο, Οργανισμό, κλπ.). Μετά την κοινοποίηση της σύμβασης ενεχυρίασης, η τράπεζα είναι ο μόνος νόμιμος δικαιούχος της απαίτησης.

• **Ενεχυρίαση ονομαστικών μετοχών**

Οι χορηγήσεις της μορφής αυτής υπάγονται στην κατηγορία των βραχυπρόθεσμων χορηγήσεων και διενεργούνται είτε ως απλά (εφάπαξ) δάνεια τακτής λήξης είτε δι' ανοικτού λογαριασμού.

Βάση της χορήγησης, αποτελεί η καταρτιζόμενη μεταξύ τράπεζας και πελάτη σύμβαση στην οποία αναφέρονται οι όροι χορήγησης, δηλαδή το ύψος της χορήγησης, η χρονική διάρκεια αυτής, το ανώτατο επιτόκιο, η προμήθεια χορήγησης, ο τρόπος υπολογισμού αυτών, το δικαίωμα της τράπεζας να κλείσει, κατά την κρίση της, το λογαριασμό κλπ. Σε οικείο χώρο της σύμβασης καταγράφονται στοιχεία των χρεογράφων που ενεχυριάζονται (ποσό, αύξοντες αριθμοί και οι προσαρτημένες μερισματαποδείξεις ή τοκομερίδια) και η απόδειξη με την οποία τα χρεόγραφα κατατέθηκαν σε ενέχυρο στο Ταμείο Τίτλων της τράπεζας. Η απόδειξη αυτή αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της σύμβασης.

Οι όροι που ισχύουν σήμερα σχετικά με τα δάνεια της κατηγορίας αυτής είναι οι ακόλουθοι :

1. Το ποσό της χρηματοδότησης δεν μπορεί να υπερβαίνει, κατά την κρίση της τράπεζας :

α) Το 50% της χρηματιστηριακής αξίας των ενεχυριαζόμενων τίτλων (μετοχών και ομολογιών) με ανώτατο όριο το ποσό των δρχ. 4.000.000.

β) Το 70% της χρηματιστηριακής αξίας των ομολογιών μεταπολεμικών κρατικών δανείων.

2. Η διάρκεια των δανείων είναι εξάμηνη, επιτρέπεται όμως η παράταση αυτής, κατά την κρίση της τράπεζας, επί ένα ακόμα εξάμηνο.

3. Η χρηματοδότηση πρέπει να γίνεται μετά την πάροδο ενός τουλάχιστον εξαμήνου από την ημερομηνία εξόφλησης τέτοιου δανείου από μια ή περισσότερες τράπεζες. Ο χρηματοδοτούμενος υπογράφει σχετική υπεύθυνη δήλωση.

Οι τίτλοι που προσάγονται για ενεχυρίαση παραδίνονται στον ταμία, κατόπιν εντολής εισαγωγής, που εκδίδεται από την αρμόδια υπηρεσία. Μετά την παραλαβή, ο ταμίας εκδίδει σχετική απόδειξη κατάθεσης τίτλων. Κάθε συμπληρωματική κατάθεση ή μερική ανάληψη ή αντικατάσταση των χρεογράφων σε ενέχυρο γίνεται με πρόσθετες πράξεις, που, όπως και η αρχική απόδειξη, αποτελούν αναπόσπαστα μέρη της αρχικής σύμβασης. Μετά την εξόφληση του δανείου, οι τίτλοι παραδίνονται στον πελάτη κατόπιν εντολής εξαγωγής που εκδίδεται από την αρμόδια υπηρεσία και αφού ο πελάτης υπογράψει σχετική πράξη εξόφλησης πάνω στην απόδειξη κατάθεσης.

Οι ενεχυριαζόμενοι τίτλοι παρακολουθούνται από την τράπεζα σε λογαριασμούς τάξεως.

Η τράπεζα δεν αναλαμβάνει την ευθύνη για την παρακολούθηση των κληρώσεων ομολογιών στο άρτιο ή με λαχνό, μεριμνά όμως για την έγκαιρη είσπραξη των τοκομεριδίων που λήγουν και των μερισματαποδείξεων, οι οποίες είναι προσαρτημένες στα χρεόγραφα. Τα ποσά που εισπράττει η τράπεζα από τοκομερίδια ή μερισματαποδείξεις φέρονται σε πίστωση του λογαριασμού του δανείου με αξία την επόμενη της είσπραξης.

5.2.2 Υποθήκη

Υποθήκη είναι το εμπράγματο δικαίωμα που αποκτάται επί ξένου (δεκτικού εκποίησης) ακίνητου πράγματος, για την εξασφάλιση απαίτησης,

με την προνομιακή ικανοποίηση του δικαιούχου της απαίτησης από το πράγμα.

Για την απόκτηση υποθήκης απαιτούνται :

- **Τίτλος που δίνει δικαίωμα υποθήκης**

Ο τίτλος δυνατόν να απορρέει από το νόμο, από δικαστική απόφαση και από ιδιωτική βούληση. Οι τελεσίδικες δικαστικές αποφάσεις των πολιτικών, ποινικών και διοικητικών ή άλλων ειδικών δικαστηρίων, εφόσον επιδικάζουν χρηματική ή άλλη αποτίμηση σε χρήμα παροχή, παρέχουν τίτλο για εγγραφή υποθήκης.

Το δικαίωμα για εγγραφή υποθήκης είναι δυνατόν να παρασχεθεί από τον οφειλέτη ή από τρίτο υπέρ του οφειλέτη με μονομερή δήλωση τους ενώπιον συμβολαιογράφου, στην οποία προσδιορίζεται το ακίνητο από του οποίου θα εγγραφεί η υποθήκη. Αυτός που παραχωρεί το δικαίωμα υποθήκης πρέπει να είναι κύριος του ακινήτου.

- **Εγγραφή του τίτλου**

Η εγγραφή του τίτλου πρέπει να γίνεται στο βιβλίο υποθηκών της περιφέρειας όπου βρίσκεται το ακίνητο. Από της εγγραφής αυτής η υποθήκη “λαμβάνει ύπαρξη”.

- **Υπαρξη της ασφαλιζόμενης απαίτησης**

Η υποθήκη είναι απρεπόμενο δικαίωμα. Δεν μπορεί συνεπώς να υπάρξει αν δεν υπάρχει (ή αν είναι άκυρη) η ασφαλιζόμενη απαίτηση.

Για να είναι έγκυρη η υποθήκη, πρέπει να συντρέχουν και οι τρεις παραπάνω προϋποθέσεις.

Υποθηκική τάξη είναι η ιδιότητα της υποθήκης να προηγείται των επόμενων ή να έπεται των προηγούμενων, κατά χρόνο εγγραφής, άλλων υποθηκών επί του ίδιου του ακινήτου.

Εξάλειψη της υποθήκης είναι η πράξη του υποθηκοφύλακα, με την οποία διαγράφεται από το βιβλίο υποθηκών η εγγραφείσα υποθήκη.

Η εξάλειψη της υποθήκης γίνεται είτε εκούσια (με τη συναίνεση του ενυπόθηκου δανειστή), είτε βάσει δικαστικής απόφασης, η οποία διατάσσει την εξάλειψη της υποθήκης, είτε, τέλος, στην περίπτωση της απόσβεσης της υποθήκης με αναγκαστικό πλειστηριασμό του υποθηκευμένου ακινήτου, βάσει περίληψης της καταχυρωτικής έκθεσης.

Στην περίπτωση της εκούσιας εξάλειψης της υποθήκης, η συναίνεση δίνεται με μονομερή δήλωση του ενυπόθηκου δανειστή σε συμβολαιογράφο.

Συνέπεια της εξάλειψης της υποθήκης είναι ότι την τάξη της εξαλειφθείσας λαμβάνει η αμέσως επόμενη κατά το χρόνο εγγραφής υποθήκη.

5.2.3 Προσημείωση υποθήκης

Η προσημείωση παρέχει μόνο το δικαίωμα της προτίμησης για την απόκτηση υποθήκης. Ο δανειστής μπορεί να εγγράψει προσημείωση υποθήκης ύστερα από άδεια του προέδρου πρωτοδικών της τοποθεσίας του ακινήτου.

Η προσημείωση τρέπεται σε υποθήκη μόλις εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση επιδίκασης της απαίτησης και θεωρείται εγγεγραμμένη από τη ημέρα της εγγραφής της προσημείωσης. Η τροπή της προσημείωσης σε υποθήκη πρέπει να γίνει μέσα σε 90 ημέρες από την έκδοση της τελεσίδικης απόφασης που επιδικάζει την απαίτηση στο δανειστή και γίνεται από τον υποθηκοφύλακα, ύστερα από αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον, συνήθως του προσημειούχου δανειστή.

Η προσημείωση εξαλείφεται από το βιβλίο των υποθηκών :

1. Με τη συναίνεση του δανειστή.
2. Αν προσαχθεί α' απόφαση του προέδρου πρωτοδικών που ανακαλεί την άδεια ή διατάσσει την εξάλειψη.
3. Αν προσαχθεί τελεσίδικη απόφαση που απορρίπτει την απαίτηση.
4. Αν πέρασαν 90 ημέρες αφότου επιδικάστηκε η απαίτηση, χωρίς η προσημείωση να τραπεί σε υποθήκη.

5.2.4 Εκτίμηση της αξίας των ακινήτων που υποθηκεύονται

Τα ακίνητα που υποθηκεύονται πρέπει να εκτιμούνται από ειδικούς εκτιμητές και να προσδιορίζεται τόσο η υλική όσο και η εμπορική τους αξία. Η αξία αυτή πρέπει να υπερκαλύπτει το ποσό για το οποίο εγγράφεται η υποθήκη (ή η προσημείωση) καθώς και τα ποσά των υποθηκών και προσημειώσεων που προηγούνται της εγγραφόμενης υποθήκης (ή προσημείωσης), λαμβάνοντας υπόψη και τους καλούμενους προνομιούχους δανειστές, οι οποίοι θα ικανοποιηθούν πρώτοι σε περίπτωση πλειστηριασμού του υποθηκευμένου ακινήτου. Τέτοιοι προνομιούχοι δανειστές είναι :

1. Οι απαιτήσεις για την κηδεία ή τη νοσηλεία του ιδιοκτήτη, της συζύγου και των τέκνων του, για τους τελευταίους δώδεκα μήνες.
2. Οι απαιτήσεις για την παροχή των αναγκαίων τροφίμων για συντήρηση του ιδιοκτήτη, της συζύγου και των τέκνων του, για τους τελευταίους έξι μήνες.
3. Οι απαιτήσεις από παροχή εξαρτημένης εργασίας και οι απαιτήσεις των δασκάλων, των τελευταίων έξι μηνών.
4. Οι απαιτήσεις των δικηγόρων για αμοιβές, αποζημιώσεις και έξοδα του τελευταίου έτους.
5. Οι απαιτήσεις του δημοσίου και των δήμων και κοινοτήτων από φόρους του έτους που έγινε ο πλειστηριασμός και του προηγούμενου.

6. Οι απαιτήσεις των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης που προέκυψαν τους τελευταίους έξι μήνες.

Πρέπει ακόμη να υπολογιστεί ότι από το προϊόν του πλειστηριασμού προαφαιρούνται ο φόρος μεταβίβασης του ακινήτου και τα έξοδα του πλειστηριασμού.

Τέλος σημειώνουμε ότι σχετικά με την υποθήκη ή την προσημείωση πρέπει να βρίσκονται στον οικείο φάκελο χορήγησης τα εξής δικαιολογητικά: α) αντίγραφο του συμβολαίου ή της δικαστικής απόφασης, βάσει της οποίας έγινε η εγγραφή ή γνωμάτευση της δικαστικής υπηρεσίας, β) πιστοποιητικό του υποθηκοφυλακείου περί της εγγραφής της υποθήκης ή προσημείωσης, γ) πιστοποιητικό βαρών, δ) έκθεση εκτίμησης της αξίας των ακινήτων από την τεχνική υπηρεσία της τράπεζας και ε) πυρασφαλιστήριο των ακινήτων υπέρ της τράπεζας.

5.2.5. Η αποδοτικότητα της επιχείρησης βασικός παράγοντας για τη χρηματοδότηση της

Είπαμε ότι η τράπεζα, για την εξασφάλιση των χορηγήσεων της, στηρίζεται στην περιουσία της χρηματοδοτούμενης επιχείρησης. Η τύχη όμως της περιουσίας της επιχείρησης εξαρτάται κυρίως από την αποδοτικότητα της. Αν η επιχείρηση πραγματοποιεί κέρδη σε βαθμό που μέρος αυτών να αποθεματοποιείται, η περιουσία της επαυξάνεται. Αντίθετα αν η επιχείρηση πραγματοποιεί ζημιές, η περιουσία της εξανεμίζεται. Η πορεία, συνεπώς, των εργασιών της επιχείρησης πρέπει να αποτελεί βασικό παράγοντα στην κρίση των τραπεζών, κατά την έγκριση ή απόρριψη αιτήματος χρηματοδότησης μιας επιχείρησης. Γιατί μόνο οι επιχειρήσεις που πραγματοποιούν κέρδη είναι σε θέση να εξοφλούν ομαλά τα δάνεια τους.

Εξάλλου, και από άποψη κοινωνικής οικονομίας, μόνο αν τα περιορισμένα διαθέσιμα κεφάλαια της οικονομίας διοχετεύονται για τη χρηματοδότηση αποδοτικών επιχειρήσεων, υπάρχει η βεβαιότητα ότι τα κεφάλαια αυτά τοποθετήθηκαν κατά τον επωφελέστερο κοινωνικά τρόπο. Γιατί, όπως είναι γνωστό, στην ελεύθερη οικονομία το κέρδος κατευθύνει τους συντελεστές της παραγωγής στην παραγωγή αγαθών που έχει ανάγκη η κατανάλωση, δηλαδή το κέρδος προσαρμόζει την παραγωγή προς τις ανάγκες της κατανάλωσης.

Η αποδοτικότητα του επιχειρηματία προκύπτει από το συσχετισμό των λογιστικών μεγεθών κέρδους της χρήσεως και απασχοληθέντος κεφαλαίου, ενώ για την αποδοτικότητα της επιχείρησης στο συσχετισμό υπεισέρχεται και τρίτο λογιστικό μέγεθος, τα έξοδα χρηματοδότησης.

6. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ

6.1. ΕΥΧΕΡΕΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ

Για την άσκηση ενιαίας πιστοδοτικής πολιτικής από όλα τα καταστήματα της τράπεζας, την αντιμετώπιση του προβλήματος της ρευστότητας, τη μεγιστοποίηση της αποδοτικότητας των χορηγήσεων, τον άμεσο έλεγχο των εργασιών κλπ. επιβάλλεται η έγκριση των χορηγήσεων των καταστημάτων της τράπεζας να γίνεται από την ίδια επιτελική υπηρεσία. Έτσι όμως καθιερώνεται ένα δυσκίνητο συγκεντρωτικό σύστημα που οδηγεί σε δυσκαμψία των καταστημάτων στην ικανοποίηση των αιτημάτων της πελατείας τους για χρηματοδότηση.

Το μειονέκτημα αυτό αμβλύνεται με τον καθορισμό ενός ορίου μέχρι του οποίου το κατάστημα έχει την ευχέρεια να ενεργεί χρηματοδοτήσεις, χωρίς προηγούμενη έγκριση της κεντρικής υπηρεσίας. Το ύψος του ορίου αυτού για κάθε κατάστημα είναι ανάλογο με το μέγεθος και τις ανάγκες του. Έτσι, σε περίπτωση αίτησης πελάτη για χορήγηση ποσού που βρίσκεται μέσα στα όρια της ευχέρειας του καταστήματος, η έγκριση της χορήγησης γίνεται με μόνη την υπογραφή του Διευθυντή του καταστήματος.

6.2. ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΥΤΗΣ

Στις περιπτώσεις που το αιτούμενο ποσό χορήγησης υπερβαίνει τα όρια της ευχέρειας του καταστήματος, η έγκριση της χορήγησης, πρέπει να γίνεται από την Κεντρική Υπηρεσία της Τράπεζας (Διευθύνσεις ή Υποδιευθύνσεις Βιομηχανικών ή Εμπορικών ή Ναυτιλιακών Χορηγήσεων κλπ.) με βάση πρόταση που υποβάλλει σ' αυτήν το κατάστημα.

Με την πρόταση του καταστήματος παρέχονται όλα τα απαραίτητα στοιχεία, με βάση τα οποία η αρμόδια Κεντρική Υπηρεσία θα αποφανθεί καταφατικά ή αρνητικά για το αίτημα. Στην πρόταση αναγράφονται τα στοιχεία του πελάτη, η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης του, ανάλυση των οφειλών και ασφαλειών αυτού κλπ., καθώς και η εισήγηση του καταστήματος. Με την πρόταση συνοποβάλλονται και ορισμένα δικαιολογητικά που αφορούν τον πελάτη ή το αιτούμενο δάνειο, δηλαδή δικαιολογητικά σχετικά από τη φύση της επιχείρησης που πρόκειται να χρηματοδοτηθεί, τη δραστηριότητα της, τη μορφή της χρηματοδότησης κλπ., καθώς και ισολογισμός, πρόσφατο ισοζύγιο της επιχείρησης και το Δελτίο Πληροφοριών του πελάτη.

6.3. ΔΕΛΤΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Ο πιστοδοτικός μηχανισμός της τράπεζας στηρίζεται στις εκτιμήσεις των στελεχών της για φερεγγυότητα και γενικότερα την ικανότητα των πιστοδοτούμενων για την εξόφληση των υποχρεώσεων τους προς αυτήν. Αλλά οι εκτιμήσεις αυτές των στελεχών της τράπεζας στηρίζονται στις πληροφορίες που έχουν ή λαμβάνουν : α) για τους φορείς της επιχείρησης (χαρακτήρας, πείρα, ικανότητα, φήμη, τρόπος ζωής κλπ.), β) την ίδια την επιχείρηση (είδος, οργάνωση, αποδοτικότητα, κλπ.), γ) τον κλάδο της οικονομίας στον οποίο ανήκει η επιχείρηση (αποδοτικότητα κλάδου, προοπτικές, κλπ.), δ) την εσωτερική αγορά (προοπτικές της επιχείρησης, ανταγωνιστές αυτής, κλπ.) και ε) την εξωτερική αγορά (προοπτικές, ανταγωνισμός, κλπ.).

Πρώτη πηγή πληροφοριών είναι ο ίδιος ο δανειοδοτούμενος, που προσκομίζει στην τράπεζα τους ισολογισμούς του και διάφορα συμπληρωματικά στοιχεία, που αποκτούν βέβαια μεγάλη βαρύτητα στις

περιπτώσεις που είναι ελεγμένα από ορκωτούς λογιστές. Αξιόπιστες πηγές πληροφοριών πρέπει να θεωρούνται τα διάφορα επιμελητήρια, τα υποθηκοφυλάκεια, οι άλλες τράπεζες, κλπ.

Για τη συλλογή των απαραίτητων πληροφοριακών στοιχείων σχετικά με τη φερεγγυότητα κάθε υποψήφιου πελάτη λειτουργεί σε κάθε τράπεζα η καλούμενη “Υπηρεσία Πληροφοριών”. Η υπηρεσία αυτή στελεχώνεται με ειδικευμένους πληροφοριολήπτες, που συλλέγουν κάθε χρήσιμη πληροφορία και εξακριβώνουν την ύπαρξη περιουσιακών στοιχείων των πελατών.

Για κάθε χρηματοδοτούμενο πελάτη, αλλά γενικότερα για όλες τις σημαντικές επιχειρήσεις της περιφέρειας του καταστήματος, ακόμη δε και για τους αποδέκτες χρηματοδοτούμενων συναλλαγών, η Υπηρεσία Πληροφοριών καταρτίζει το καλούμενο “Δελτίο Πληροφοριών”. Σ’ αυτό συνήθως αναγράφονται :

- Τα στοιχεία ταυτότητας της επιχείρησης (επωνυμία, διεύθυνση, είδος εργασιών, μορφή).
- Τα στοιχεία ταυτότητας των φορέων της επιχείρησης (το παρελθόν αυτών, η ακρίβεια στις συναλλαγές τους, ο χαρακτήρας, η ικανότητα, συντηρητικότητα, κλπ.).
- Τα επιχειρηματικά κεφάλαια (σύνθεση ενεργητικού, κλπ.).
- Ο κύκλος εργασιών της επιχείρησης και τα τηρούμενα απ’ αυτή βιβλία.
- Οι γενικές κρίσεις της αγοράς (εξέλιξη εργασιών, προοπτικές, αποδοτικότητα, βιωσιμότητα, κλπ.)
- Ακίνητη περιουσία, εκτιμηθείσα αξία και εμπράγματα βάρη εγγεγραμμένα επ’ αυτής.

Η Υπηρεσία Πληροφοριών πρέπει να προβαίνει σε συνεχή ενημέρωση των Δ.Π. ώστε να προκύπτει από αυτά η παρούσα οικονομική κατάσταση των πελατών της τράπεζας.

7. ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΑΠΟ ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ

Κύριο έσοδο των τραπεζών από τις χορηγήσεις είναι οι τόκοι και οι προμήθειες.

Τόκος είναι η ποσότητα χρημάτων που καταβάλλεται στο δανειστή σαν αμοιβή για την παραχώρηση της χρήσης κεφαλαίου, δηλαδή, το τίμημα της χρησιμοποίησης ξένου κεφαλαίου. Απο νομική άποψη ο τόκος συνίσταται σε ποσότητα αντικατάστατων πραγμάτων (χρημάτων ή άλλων) που δικαιούται να απαιτήσει ο δανειστής ως αμοιβή για τη στέρηση της απόλαυσης κεφαλαίου, το οποίο κεφάλαιο συνίσταται από ομοειδή με τον τόμο αντικατάστατα πράγματα.

Οι τόκοι διακρίνονται σε νόμιμους, που προβλέπονται από διατάξεις νόμων, σε συμβατικούς που προβλέπονται από συμβάσεις και σε υπερημερίας, που λογίζονται στις ληξιπρόθεσμες οφειλές.

Προμήθεια είναι η αμοιβή της τράπεζας για την παροχή στους πελάτες της των οργανωμένων υπηρεσιών της.

Στη χώρα μας τα επιτόκια και οι προμήθειες καθορίζονται με αποφάσεις των Ν.Α. Όπως είναι ευνόητο, ο καθορισμός αυτός έχει την έννοια ότι δεν επιτρέπεται η υπέρβαση των ανωτάτων ορίων που ορίζονται από τις Ν.Α., ενώ δεν απαγορεύεται η συμφωνία χαμηλότερων ποσοστών.

Οι τόκοι και οι προμήθειες χορηγήσεων υπολογίζονται ανά τρίμηνο ή εξάμηνο, κλπ. ανάλογα με τη μορφή της χορηγήσεως και φέρονται στην πίστωση το αποτελεσματικού λογαριασμού “τόκοι πιστωτικοί” υπό ανάλογο δευτεροβάθμιο.

7.1. ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΕΠΙ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ

Οι τόκοι λογίζονται με βάση το επιτόκιο δανεισμού, το οποίο ποικίλλει ανάλογα με την κατηγορία στην οποία, από άποψη πιστωτικής πολιτικής, κατατάσσεται η χρηματοδότηση. Στις περιπτώσεις που το υπόλοιπο του λογαριασμού μετατρέπεται σε πιστωτικό, ο τόκος λογίζεται με το επιτόκιο που ισχύει για τις καταθέσεις όψεως.

Η προμήθεια χορήγησης υπολογίζεται κατά αδιαίρετα τμήματα ημερολογιακού μήνα από του μεγαλύτερου χρεωστικού υπολοίπου, το οποίο παρουσίασε ο λογαριασμός μέσα σε κάθε μήνα, έστω κι αν ο μέσος όρος των ημερήσιων υπολοίπων του μήνα είναι πολύ χαμηλότερος.

Οι τόκοι και οι προμήθειες υπολογίζονται, κεφαλαιοποιούνται και ανατοκίζονται κάθε τρίμηνο, εφόσον αυτό προβλέπεται στην οικεία σύμβαση, ειδάλλως κάθε εξάμηνο.

Στις περιπτώσεις που η τράπεζα προβεί στο κλείσιμο του λογαριασμού, οι τόκοι υπολογίζονται με το ισχύον επιτόκιο υπερημερίας. Από του οριστικού κλεισίματος του λογαριασμού οι τόκοι δεν κεφαλαιοποιούνται και δεν ανατοκίζονται. Οι καταβολές του οφειλέτη, μετά το οριστικό κλείσιμο του λογαριασμού του, φέρονται κατ'αρχήν σε μείωση ή εξόφληση των εξόδων, στη συνέχεια των τόκων και αν παραμένει υπόλοιπο του κεφαλαίου.

7.2. ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΔΑΝΕΙΩΝ

Ο τόκος και η προμήθεια χορήγησης στα απλά και χρεολυτικά δάνεια υπολογίζονται όπως και στους ανοικτούς λογαριασμούς. Στα τοκοχρεολυτικά δάνεια, για απλούστευση των υπολογισμών, το ποσοστό της προμήθειας ενσωματώνεται στο ποσοστό του τόκου.

Οι τόκοι και οι προμήθειες των δανείων λογίζονται και εισπράττονται στις προθεσμίες που συνομολογούνται με τις δανειακές συμβάσεις. Η τραπεζική

πρακτική έχει καθιερώσει το λογισμό των τοκοπρομηθειών ανά τρίμηνο (στις 15/3, 15/6, 15/9 και 15/12 κάθε χρόνου). Σε ειδικές περιπτώσεις δανείων που προβλέπεται εξάμηνος εκτοκισμός, οι τοκοπρομήθειες λογίζονται ανά εξάμηνο (την 15/6 και 15/12 . Ευνόητο ότι, σε κάθε εξόφληση δανείου λογίζονται οι ενδιάμεσοι τόκοι, δηλαδή οι τόκοι της περιόδου από τις επόμενης της ημερομηνίας τελευταίου λογισμού των τόκων μέχρι και την ημέρα εξόφλησης.

Στις περιπτώσεις που οι δόσεις ή οι τόκοι και οι προμήθειες δεν εξοφλούνται στις καθορισμένες ημερομηνίες, λογίζονται τόκοι υπερημερίας, για την περίοδο από της επομένης της συνομολογημένης ημερομηνίας εξόφλησης μέχρι και της ημερομηνίας πραγματοποίησης της εξόφλησης.

Τα τοκοχρεολυτικά δάνεια εξοφλούνται με τοκοχρεολυτικές δόσεις, ο αριθμός και οι ημερομηνίες λήξης των οποίων καθορίζονται στις δανειακές συμβάσεις. Οι δόσεις είναι συνήθως εξαμηνιαίες ή ετήσιες, αλλά όχι σπάνια και μηνιαίες ή τριμηνιαίες. Για το τμήμα του δανείου που δεν αναλήφθηκε επιτρέπεται η είσπραξη προμήθειας αδράνειας.

7.3. ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΕΠΙ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΩΝ

Στις προκαταβολές λογίζεται τόκος και προμήθεια χορήγησης για την περίοδο από την ημέρα της προκαταβολής μέχρι την ημέρα της εξόφλησης της. Επίσης, εισπράττονται προμήθεια είσπραξης των αξιών, ταχυδρομικά και λοιπά έξοδα.

7.4. ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΕΠΙ ΕΝΕΓΓΥΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ

Πάνω στο ακάλυπτο τμήμα της πίστωσης λογίζεται τόκος και προμήθεια χορήγησης για την περίοδο από το άνοιγμα μέχρι την εξόφληση της πίστωσης. Για την περίοδο από το άνοιγμα μέχρι την εκτέλεση της πίστωσης, οι τόκοι

υπολογίζονται συνήθως με χαμηλότερο επιτόκιο απ'εκείνο με βάση το οποίο υπολογίζονται οι τόκοι που αναλογούν στην περίοδο από την εκτέλεση μέχρι την εξόφληση.

8. ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ

Η συναλλαγματική και το γραμμάτιο “εις διαταγήν” είναι τίτλοι ισοδύναμης νομικής ισχύος. Και οι δύο τίτλοι είναι όργανα βραχυπρόθεσμης συνήθως πίστης και χρησιμοποιούνται στις μεταξύ εμπόρων συναλλαγές, κυρίως για το διακανονισμό της αξίας εμπορευμάτων που πωλούνται με πίστωση. Εντούτοις, στις συναλλαγές μεταξύ εμπόρων έχει επικρατήσει η χρήση της συναλλαγματικής, ενώ το γραμμάτιο “εις διαταγήν” χρησιμοποιείται συχνότερα στις περιπτώσεις που φυσικό ή νομικό πρόσωπο χρηματοδοτείται απευθείας από την τράπεζα.

Στην περίπτωση της προεξόφλησης, το γραμμάτιο μεταβιβάζεται κατά κυριότητα στην τράπεζα με οπισθογράφηση πριν τη λήξη του, η δε τράπεζα καταβάλλει στον κομιστή αυτού το ονομαστικό ποσό μειωμένο κατά το προεξόφλημα, το οποίο αναλογεί στο μεταξύ της προεξόφλησης και της λήξης του γραμματίου χρόνο.

Κατά την προεξόφληση διακρίνουμε το ονομαστικό ποσό του γραμματίου, που ο οφειλέτης υποχρεούται να πληρώσει και ο δικαιούχος να εισπράξει κατά τη λήξη του γραμματίου. Το ονομαστικό αυτό ποσό αναφέρεται στη μέλλουσα αξία του γραμματίου, ενώ το ποσό που εισπράττει ο κομιστής που προεξοφλεί το γραμμάτιο και η τράπεζα καταβάλλει αναφέρεται στην παρούσα αξία του γραμματίου. Η διαφορά μεταξύ ονομαστικής και παρούσας αξίας του γραμματίου ονομάζεται προεξόφλημα. Το προεξόφλημα περιλαμβάνει :

- Τον τόκο από την ημέρα διενέργειας της προεξόφλησης μέχρι και τη μεθεπόμενη από τη λήξη του γραμματίου. Οι δυο επιπλέον ημέρες από τη λήξη του γραμματίου υπολογίζονται, γιατί, κατά κανόνα, οι τράπεζες δεν

προβαίνουν στη διαμαρτύρηση των γραμματίων που δεν πληρώθηκαν στη λήξη τους, αλλά αναμένουν την πληρωμή και κατά τις δυο μετά τη λήξη εργάσιμες ημέρες. Οι τράπεζες υπολογίζουν 10 ημέρες σαν ελάχιστο όριο τοκοφόρων ημερών, έστω κι αν η περίοδος μεταξύ προεξόφλησης και λήξης του γραμματίου είναι μικρότερη από 10 ημέρες.

- προμήθεια χορήγησης που υπολογίζεται κατά αδιαίρετο μήνα.
- Προμήθεια είσπραξης και ταχυδρομικά, όταν το γραμμάτιο είναι εισπρακτέο σε άλλη πόλη.
- Ε.Φ.Τ.Ε. επί όλων των παραπάνω.

Τα γραμμάτια που προσκομίζονται στην τράπεζα για προεξόφληση πρέπει να ελέγχονται από την τράπεζα. Ο έλεγχος αναφέρεται κυρίως στο :

- Αν είναι τυπικά εντάξει, δηλαδή αν περιλαμβάνουν όλα τα στοιχεία που απαιτεί ο νόμος για την κανονικότητα τους.
- Αν υπάρχουν υπέρ του πιστούχου περιθώρια για δανειοδότηση.
- Αν η οικονομική κατάσταση του εκδότη και του αποδέκτη επιτρέπουν τη χρηματοδότηση.
- Αν τα γραμμάτια αφορούν εμπορεύματα, η χρηματοδότηση των οποίων επιτρέπεται από τις κείμενες αποφάσεις των Ν.Α.
- Αν η διάρκεια των προεξοφλούμενων τίτλων δεν είναι μεγαλύτερη από την καθορισμένη από τις Ν.Α.
- Αν τα γραμμάτια έχουν χαρτοσημανθεί με το νόμιμο τέλος.

Τα γραμμάτια που προσκομίζονται για προεξόφληση στην τράπεζα πρέπει να αναφέρονται σε εμπορική συναλλαγή, δηλαδή να αντιπροσωπεύουν αξία εμπορευμάτων που πωλήθηκαν. Τα γραμμάτια αυτά χαρακτηρίζονται εμπορικά και θεωρούνται προεξοφλήσιμοι τίτλοι, γιατί μέχρι ο υπόχρεος να πληρώσει το γραμμάτιο θα έχει στο μεταξύ πωλήσει το εμπόρευμα, από το αντίτιμο του οποίου θα πληρώσει το γραμμάτιο. Το εμπόρευμα ή το αντίτιμο

πώλησης αυτού αποτελούν κατά κάποιο τρόπο εγγύηση ότι το γραμμάτιο θα πληρωθεί στη λήξη του. Αντίθετα, γραμμάτια των οποίων οι υπόχρεοι πληρωμής είναι καταναλωτές δεν παρέχουν παρόμοια εγγύηση εξόφλησης.

Τα προσκομιζόμενα λοιπόν, για προεξόφληση γραμμάτια πρέπει να αναφέρονται σε εμπορική συναλλαγή. Δεν είναι όμως σπάνιες οι περιπτώσεις που για την αμοιβαία διευκόλυνση εκδότη και αποδέκτη υπογράφεται συναλλαγματική με μοναδικό σκοπό να προεξοφληθεί στην τράπεζα. Είναι πιθανό ο αποδέκτης να αποδέχεται τη συναλλαγματική, γιατί έχει με τον εκδότη οικονομική συνεργασία ή γιατί συνδέεται συγγενικά ή φιλικά με τον εκδότη. Είναι όμως δυνατό να εξέδωσε και ο αποδέκτης άλλη ισόποση συναλλαγματική, την οποίαποδέχτηκε ο εκδότης της πρώτης, να εκδόθηκαν δηλαδή, δύο παράλληλες, καθυστερούμενες συναλλαγματικές οι οποίες προσκομίζονται, συνήθως, σε διάφορα τραπεζικά καταστήματα για προεξόφληση. Οι συναλλαγματικές αυτές καθιερώθηκε να λέγονται συναλλαγματικές ευκολίας.

Δεν είναι σπάνιες ακόμα οι περιπτώσεις που ο αποδέκτης συναλλαγματικών είναι πρόσωπα ανύπαρκτα. Κατά τη λήξη, ο εκδότης πληρώνει τη συναλλαγματική από κεφάλαια που εξοικονομεί με προεξόφληση νέων παρόμοιων συναλλαγματικών.

Οι συναλλαγματικές ευκολίας και οι συναλλαγματικές με πλαστές υπογραφές, ως επί των πλείστον, δεν εξοφλούνται ομαλά κατά τη λήξη τους. Γι'αυτό πρέπει να εντοπίζονται από τον έμπειρο τραπεζίτη και να μην προεξοφλούνται.

Εξαιτίας του ότι δεν υπάρχουν διαφορές στα εξωτερικά γνωρίσματα των γραμματίων ευκολίας από εκείνα των εμπορικών γραμματίων, πολλές φορές τα γραμμάτια ευκολίας δεν αποκαλύπτονται και προεξοφλούνται από τις τράπεζες.

Πρέπει να σημειωθεί ότι οι συναλλαγματικές ευκολίας είναι δυνατό να γίνουν δεκτές από την τράπεζα και σαν ενέχυρο προς ασφάλεια χορηγήσεων αν οι υπογραφές αυτών κρίνονται φερέγγυα πρόσωπα.

Τα προεξοφλούμενα γραμμάτια καταχωρούνται σε ειδικό έντυπο, το “Πινάκιο Προεξόφλησης Γραμματίων”. Στο πινάκιο αυτό που επέχει θέση σύμβασης δανειοδότησης καταχωρούνται όλα τα στοιχεία των προεξοφλημένων τίτλων (ονομαστική αξία, λήξη, αποδέκτης, εκδότης, τόπος πληρωμής και έκδοσης κλπ.), τα ποσά που παρακρατεί η τράπεζα και το ποσό που καταβάλλεται στον πελάτη. Έτσι, το πινάκιο επέχει θέση γραμματίου είσπραξης για τα ποσά που παρακρατεί η τράπεζα και εντάλματος πληρωμής για την ονομαστική αξία των γραμματίων.

Οι τόκοι και οι προμήθειες χορήγησης καθώς και ο ανάλογος σ’αυτά Ε.Φ.Τ.Ε. φέρονται στην πίστωση του γενικού λογαριασμού “Τόκοι Πιστωτικοί”. Οι προμήθειες είσπραξης αξιών και ο ανάλογος Ε.Φ.Τ.Ε. φέρονται στο πίστωση του αποτελεσματικού λογαριασμού “Προμήθειες”. Τα ταχυδρομικά και ο επ’αυτών Ε.Φ.Τ.Ε. φέρονται στην πίστωση του αποτελεσματικού λογαριασμού “Γενικά έξοδα / ταχυδρομικά”.

Στις περιπτώσεις που τα γραμμάτια δεν εισπραχθούν μέσα σε τρεις εργάσιμες ημέρες από την ημερομηνία της λήξης συμπεριλαμβανόμενης, δηλαδή μέχρι τη μεθεπόμενη εργάσιμη ημέρα από τη λήξη τους διαμαρτύρονται. Τα διαμαρτυρικά έξοδα βαρύνουν τον πελάτη και καταλήγουν στη χρέωση του λογαριασμού “Προεξοφλήσεις”.

Για τα γραμμάτια που δεν πληρώθηκαν κατά τη λήξη τους ή μέσα σε δύο εργάσιμες ημέρες απ’αυτήν, εισπράττει τόκος υπερημερίας. Αν η είσπραξη των γραμματίων δεν καταστεί εφικτή μέσα σε 20 ημέρες από τη λήξη τους, την επόμενη εργάσιμη ημέρα η ονομαστική αξία αυτών καθώς και τα διαμαρτυρικά και λοιπά έξοδα μεταφέρονται στο λογαριασμό

“Καθυστερήσεις προεξοφλήσεων”, με τοκοφόρο ημερομηνία την επόμενη ημέρα από τη λήξη των γραμματίων.

Οι καταβολές έναντι ληξιπρόθεσμων γραμματίων φέρονται κατά πρώτο λόγο έναντι των δικαστικών και λοιπών εξόδων και μετά την εξόφληση αυτών έναντι των δουλευμένων τόκων, μόνο δε μετά την εξόφληση και τούτων έναντι του κεφαλαίου.

8.1. ΑΝΑΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΣΤΗΝ Τ.Ε.

Αναπροεξόφληση είναι η προεξόφληση στην εκδοτική τράπεζα των συναλλαγματικών πελατείας των εμπορικών τραπεζών που οι τελευταίες έχουν αποκτήσει με προεξόφληση της αξίας αυτών.

Σε αναπροεξόφληση καταφεύγουν οι εμπορικές τράπεζες προκειμένου να ικανοποιήσουν αυξημένες ανάγκες της πελατείας τους.

Οι προεξοφλούμενες από την Τ.Ε. συναλλαγματικές πρέπει να πληρούν τις προϋποθέσεις που ισχύουν εκάστοτε σχετικά με τη διάρκεια τους, την εμπορικότητα τους, την κατηγορία των εμπορευμάτων που αφορούν κλπ.

Ο τόκος αναπροεξόφλησης, όπως και οι παραπάνω προϋποθέσεις, καθορίζονται εκάστοτε με αποφάσεις των Ν.Α. Ακολουθείται η εξής διαδικασία :

Οι εμπορικές τράπεζες υποβάλουν στην Τ.Ε. πινάκια αναπροεξόφλησης του χαρτοφυλακίου τους στα οποία επισυνάπτονται καταστάσεις που αναγράφουν τα στοιχεία των αναπροεξοφλούμενων συναλλαγματικών κατά ημερομηνία λήξης, χωρίς να παραδίνονται στην Τ.Ε. τα σώματα των συναλλαγματικών, που εξακολουθούν να παραμένουν στις εμπορικές τράπεζες. Οι καταστάσεις αυτές χαρτοσημαίνονται και υπογράφονται από την αρμόδια υπηρεσία.

Με βάση τα πινάκια αναπροεξόφλησης, η Τ.Ε. υπολογίζει τους αναλογούντες τόκους, τους οποίους προσαυξάνει με τα ανάλογα ποσά του

Ε.Φ.Τ.Ε. και το ποσό αυτών αφαιρεί από την ονομαστική αξία των αναπροεξοφλούμενων συναλλαγματικών.

9. ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΕΓΓΥΗΜΕΝΕΣ ΜΕ ΦΟΡΤΩΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Οι χορηγήσεις της προκείμενης μορφής αποτελούν προκαταβολές έναντι φορτωτικών εγγράφων τα οποία παραδίνει ο πελάτης στην τράπεζα για είσπραξη. Η τράπεζα αποκτά δικαίωμα ενέχυρου στα εμπορεύματα και ενεργεί ως εντολοδόχος του πελάτη της. Η εξόφληση της χορήγησης γίνεται από το ποσό της αξίας των εμπορευμάτων που θα εισπράξει η τράπεζα από τον παραλήπτη των φορτωτικών εγγράφων.

Τα φορτωτικά έγγραφα, που ο πελάτης παραδίνει στην τράπεζα, είναι κυρίως τα εξής : α) φορτωτική, β) τιμολόγιο, γ) ασφαλιστήριο, που έχει ενδεικτική λήξη 8 ημέρες μετά την άφιξη του εμπορεύματος στον τόπο προορισμού και δ) διασάφηση. Ο πελάτης, αντί για ασφαλιστήριο συμβόλαιο, μπορεί να καταθέσει έγγραφη δήλωση με την οποία αναλαμβάνει την ευθύνη για τη μη ασφάλιση του εμπορεύματος. Η φορτωτική και το ασφαλιστήριο οπισθογραφούνται από τον πελάτη σε διαταγή της τράπεζας για να είναι δυνατή η είσπραξη της αξίας των εμπορευμάτων. Είναι όμως δυνατό η φορτωτική να εκδοθεί υπέρ της τράπεζας οπότε παρέλκει η οπισθογράφηση της.

Βάση της προκείμενης χορήγησης αποτελεί η υπογραφόμενη μεταξύ τράπεζας και πελάτη ειδική σύμβαση, στην οποία αναγράφονται οι όροι του δανείου και περιγράφονται τα φορτωτικά έγγραφα που παραδόθηκαν στην τράπεζα, καθώς και λεπτομερειακές οδηγίες αναφερόμενες στην είσπραξη των φορτωτικών εγγράφων. Στη σύμβαση συνήθως περιλαμβάνεται επίσης ο όρος, κατά τον οποίο ο οφειλέτης αναλαμβάνει την υποχρέωση να εξοφλήσει την προκαταβολή μέσα σε ορισμένη προθεσμία από τη χορήγηση, ανεξάρτητα από την είσπραξη ή μη των φορτωτικών εγγράφων.

Το ύψος της χορήγησης καθορίζεται σε ποσοστό της τιμολογιακής αξίας των εμπορευμάτων, το οποίο εξαρτάται από τη φερεγγυότητα του πελάτη και της μεταφορικής επιχείρησης.

Η εξεταζόμενη χρηματοδότηση είναι δυνατό να γίνει : α) με σύμβαση απλής προκαταβολής ή β) με σύμβαση πίστωσης σε ανοικτό λογαριασμό :

Σε περίπτωση απλής προκαταβολής :

- Για καθεμιά προκαταβολή επί φορτωτικών καταρτίζεται και ιδιαίτερη σύμβαση.
- Προεισπράττονται ο τόκος, η προμήθεια χορήγησης και όσα επιρρίπτονται σ' αυτά, καθώς και τα εισπρακτικά δικαιώματα της τράπεζας.

Σε περίπτωση πίστωσης σε ανοικτό λογαριασμό :

- Η παράδοση των φορτωτικών εγγράφων που προσκομίζονται στη συνέχεια της πρώτης προκαταβολής γίνεται με πρόσθετες πράξεις.
- Οι τόκοι, η προμήθεια χορήγησης κλπ. λογίζονται ανά τρίμηνο και καταχωρούνται σε χρέωση του λογαριασμού της χορήγησης και προεισπράττονται μόνο τα εισπρακτέα δικαιώματα της τράπεζας.

Η προθεσμία εξόφλησης προκαταβολής σε φορτωτικά είναι συνήθως 20 ημέρες, μπορεί όμως να περατωθεί για 10 ακόμα ημέρες, προκειμένου για φορτωτικά έγγραφα που αφορούν μεταφορά προϊόντων από απομακρυσμένες περιοχές.

Τα φορτωτικά έγγραφα προωθούνται στο Κατάστημα προορισμού για είσπραξη. Το προϊόν της είσπραξης φέρεται σε πίστωση του λογαριασμού της χορήγησης, εφόσον πρόκειται για πίστωση με ανοικτό λογαριασμό. Αν πρόκειται για απλή προκαταβολή το επιπλέον ποσό της χορήγησης φέρεται σε πίστωση του λογαριασμού "Εισπράξεις για λογαριασμό τρίτων".

10. ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΔΕΛΤΙΑ

Πρόκειται για δελτία (κάρτες) που εκδίδονται από τις τράπεζες και χρησιμοποιούνται από τους κατόχους τους (φυσικά πρόσωπα) για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών από συμβλημένες με την τράπεζα επιχειρήσεις μέχρι ένα ανώτατο κατά κάτοχο πιστωτικό όριο. Κατά την αγορά, ο κάτοχος δείχνει την κάρτα του στην πωλήτρια επιχείρηση, η οποία τη χρησιμοποιεί για την εκτύπωση των στοιχείων του κατόχου πάνω στο παραστατικό της συναλλαγής. Οι κάτοχοι της κάρτας, εκτός από την αγορά αγαθών ή υπηρεσιών από επιχειρήσεις, μπορούν να πάρουν προκαταβολές σε μετρητά από τα Υποκαταστήματα της τράπεζας.

Για την έκδοση πιστωτικής κάρτας ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει αίτηση σε ειδικό έντυπο που είναι συγχρόνων σύμβαση και περιέχει στοιχεία ταυτότητας και πληροφοριακά στοιχεία από τα οποία προκύπτει η οικονομική επιφάνεια του αιτούντος. Η αίτηση εξετάζεται από τα αρμόδια όργανα της τράπεζας ή του οργανισμού στον οποίο έχει ανατεθεί η χορήγηση και διαχείριση των καρτών, αφού διαπιστωθεί η φερεγγυότητα του αιτούντος, προσδιορίζεται το όριο χρηματοδότησης και χορηγείται σ' αυτόν η κάρτα, που έχει ισχύ για ένα χρόνο από την έκδοσή της. Στην κάρτα αναγράφονται το όνομα του κατόχου, και υπόδειγμα της υπογραφής αυτού, η λήξη ισχύος της κάρτας, μαγνητικές εγγραφές αναγνώρισης, κλπ.

Κατά την αγορά αγαθών, ο κάτοχος της κάρτας δεν καταβάλλει μετρητά, αλλά επιδεικνύει στον πωλητή οίκο την κάρτα του και συμπληρώνεται σχετικό δελτίο αγοράς, στο οποίο αναγράφονται και τα στοιχεία της κάρτας. Ο εμπορικός οίκος παρουσιάζει την επομένη τα δελτία αγοράς σε κατάσταση της τράπεζας και εισπράττει την αξία τους, αφού αφαιρεθεί υπέρ της τράπεζας ένα ορισμένο ποσοστό προμήθειας.

Κάθε μήνα η τράπεζα αποστέλλει στον κάτοχο της κάρτας το λογαριασμό του, τον οποίο πρέπει να εξοφλήσει μέσα σε ορισμένο χρονικό διάστημα, χωρίς καμιά επιβάρυνση, ή με μηνιαίες δόσεις, οπότε ο κάτοχος επιβαρύνεται με τόκους.

Σημειώνεται ότι ο λογαριασμός του κατόχου μπορεί να χρεωπιστ΄ώνεται με την αξία των αγορών και καταβολών, χωρίς να απαιτείται οι καταβολές να ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένες αγορές.

Σύμφωνα με τις ισχύουσες σήμερα αποφάσεις των Ν.Α., πιστωτικές κάρτες μπορούν να εκδώσουν στη χώρα μας οι τράπεζες Εθνική και Εμπορική μέχρι 75.000 δρχ. κατά άτομο και παρέχονται μόνο για τους κατοίκους της χώρας μας και για αγορές μόνο μέσα σ' αυτήν. Οι πιστώσεις εξοφλούνται μετρητοίς μετά 25 ημέρες χωρίς καμιά επιβάρυνση ή με μηνιαίες δόσεις που είναι ίσες με το 10% του χρεωστικού υπολοίπου.

11. ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΕΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ

Οι χορηγήσεις ή οι εξοφλητικές δόσεις αυτών που δεν πληρώνονται την ορισμένη ημερομηνία που έχει συμφωνηθεί μεταξύ πιστούχου και τράπεζας χαρακτηρίζονται ως ληξιπρόθεσμες ή εν καθυστέρηση. Οι καθυστερήσεις στην εξόφληση των χορηγήσεων διακρίνονται σε προσωρινές και οριστικές.

11.1 ΠΡΟΣΩΡΙΝΕΣ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΕΙΣ

Προσωρινή χαρακτηρίζεται η καθυστέρηση που οφείλεται σε παροδική ταμιακή δυσχέρεια του οφειλέτη, η οποία προβλέπεται να τακτοποιηθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Οι προσωρινές καθυστερήσεις μεταφέρονται σε ιδιαίτερες υπομερίδες ανά πελάτη υπό τον ίδιο πρωτοβάθμιο λογαριασμό, για να είναι δυνατή η παρακολούθηση αυτών (έναρξη καθυστέρησης, τμηματικές καταβολές, κλπ.), αλλά και για τον υπολογισμό των τοκοπρομηθειών, επειδή το επιτόκιο των ληξιπρόθεσμων δανείων προσαυξάνεται κατά 4 μονάδες, χωρίς να υπολογίζεται προμήθεια. Έτσι, η συνολική οφειλή του πελάτη εξευρίσκεται με την άθροιση των υπολοίπων των δύο υπομερίδων, ενήμερης και ληξιπρόθεσμης.

Η σύμβαση δανειοδότησης του πελάτη εξακολουθεί να ισχύει και καλύπτει το σύνολο της οφειλής αυτού (ενήμερης και ληξιπρόθεσμης).

11.2. ΟΡΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΕΙΣ

Οριστική χαρακτηρίζεται η ληξιπρόθεσμη οφειλή, όταν η καθυστέρηση γίνεται μόνιμη κατάσταση, ενώ δεν προκύπτει ούτε από την πορεία των εργασιών ούτε από τις οικονομικές δυνατότητες του πιστούχου ότι οι καθυστερημένες οφειλές θα ρευστοποιηθούν ομαλά.

Στις οριστικές καθυστερήσεις “κλείνει” η σύμβαση του ανοικτού λογαριασμού και όλα τα δάνεια (ενήμερα και ληξιπρόθεσμα) καθίστανται αμέσως απαιτητά και επιδιώκεται η είσπραξη αυτών δικαστικώς.

Η μεταφορά χορήγησης στην οριστική καθυστέρηση αναγγέλλεται στον πελάτη και τους τυχόν εγγυητές του με συστημένη “επί αποδείξει” επιστολή.

Από άποψη ασφάλειας, οι απαιτήσεις που απέβαλαν τη μορφή της ομαλής εξέλιξης και χαρακτηρίστηκαν σαν οριστικές καθυστερήσεις διακρίνονται περαιτέρω σε αμφίβολης ασφάλειας (στις περιπτώσεις και κατά το μέρος που είναι αβέβαιη η είσπραξη τους), δηλαδή σεπισφαλείς και σε ανεπίδεκτες είσπραξης .

Στην τραπεζική πρακτική οι οριστικές καθυστερήσεις μεταφέρονται σε ιδιαίτερους λογαριασμούς υπό τον πρωτοβάθμιο “Καθυστερήσεις Χορηγήσεων” στον οποίο εξακολουθούν και παραμένουν και οι ανεπίδεκτες είσπραξης χορηγήσεις και μόνο οι χορηγήσει που αποσβένονται μεταφέρονται στη χρέωση του λογαριασμού “Αποσβεστέοι Λογαριασμοί”. Ο τελευταίος αυτός λογαριασμός αποσβένεται με χρέωση του λογαριασμού “Πρόβλεψη για κάλυψη ζημιών από επισφαλείς πελάτες”.

11.3. ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΕΠΙΣΦΑΛΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Η κείμενη νομοθεσία, λόγω της ιδιοτυπίας των τραπεζικών χορηγήσεων και πιστώσεων, παρέχει διαζευτική ευχέρεια στις τράπεζες να ενεργούν τις αποσβέσεις των επισφαλών απαιτήσεων.

Προκειμένου για τράπεζες, αντί της δι’ οριστικών εγγραφών απόσβεσης των επισφαλών απαιτήσεων, ενεργείται έκπτωση ποσοστού επί του ετήσιου μέσου όρου των πραγματικών χορηγήσεων τους, όπως το ποσό αυτό των χορηγήσεων προκύπτει από τις μηνιαίες λογιστικές καταστάσεις αυτών.

Οι πραγματικές χορηγήσεις θεωρούνται οι απαιτήσεις από κεφάλαιο και εγγραμμένους τόκους, όχι όμως και οι επισφαλείς ή μη εισπράξιμοι τόκοι των επισφαλών ή μη παραγωγικών απαιτήσεων, τους οποίους οι τράπεζες δικαιούνται να μην εμφανίζουν ή εγγράφουν στα βιβλία τους, που έχουν όμως την υποχρέωση να αποδεικνύουν ότι πρόκειται για τόκους που υπάγονται στη κατηγορία αυτή.

12. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ

12.1 ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ

Η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου της τράπεζας οφείλει να εξετάζει αν τα Καταστήματα συμμορφώνονται προς τις εγκύκλιες οδηγίες της Διοίκησης της τράπεζας, οι οποίες σε γενικές γραμμές πρέπει να αναφέρονται κυρίως στα ακόλουθα βασικά θέματα :

1. Η δανειοδότηση πρέπει να βρίσκεται μέσα στα όρια που τίθενται από τη Διοίκηση της τράπεζας.
2. Η δανειοδότηση πρέπει να βρίσκεται μέσα στα όρια που τίθενται από τις Ν.Α.
3. Να λαμβάνονται οι εγγυήσεις που ορίζονται με γενικές ή ειδικές αποφάσεις της Διοίκησης της τράπεζας.
4. Να γίνεται αξιολόγηση της οικονομικής θέσης του δανειολήπτη και του εγγυητή σύμφωνα με τις οδηγίες της Διοίκησης της τράπεζας.
5. Να λαμβάνονται όλα τα δικαιολογητικά στοιχεία που είναι απαραίτητα προκειμένου το Κατάστημα να προβεί στην εκταμίευση του ποσού της χορήγησης.
6. Να γίνεται αξιολόγηση της χορήγησης και εκτίμηση της ομαλής εξέλιξη της.
7. Να προστατεύονται τα στοιχεία που ο δανειοδοτούμενος παρέδωσε στην τράπεζα για την εξασφάλιση της έναντι των κινδύνων της χορήγησης.
8. Να γίνονται περιοδικές συμφωνίες μεταξύ των γενικών λογαριασμών και των αναλυτικών λογαριασμών των πελατών.
9. Να γίνεται ορθή λογιστικοποίηση των χορηγούμενων και εξοφλούμενων ποσών και ορθός λογισμός και λογιστικοποίηση των τόκων.

Εξάλλου οι διαδικασίες έγκρισης, εκταμίευσης, είσπραξης και λογιστικοποίησης της χορήγησης πρέπει να γίνονται από διαφορετικά πρόσωπα.

12.2. ΕΛΕΓΚΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΓΚΡΙΣΗΣ, ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ

Ο έλεγχος των χορηγήσεων αναφέρεται στην ενημερότητα, την ασφάλεια και τη ρευστότητα τους, καθώς και στο αν έγιναν μέσα στα πλαίσια και σύμφωνα με όσα ορίζουν οι γενικές και ειδικές διαταγές της τράπεζας και οι κατά περίπτωση εγκρίσεις των αρμόδιων Κεντρικών Υπηρεσιών της Διοίκησης της Τράπεζας και των αποφάσεων του Ν.Α.

Για την υλοποίηση των παραπάνω στόχων, ο ελεγκτής πρέπει να εξετάσει :

- Αν μεταξύ τράπεζας και πελάτη έχουν υπογραφεί συμβάσεις δανειοδότησης. Τα ποσά που αναγράφονται στις συμβάσεις αυτές πρέπει να υπερκαλύπτουν τα εκάστοτε χρεωστικά υπόλοιπα των λογαριασμών χορηγήσεων του πελάτη. Ο αριθμός της σύμβασης πρέπει να αναγράφεται στα εντάλματα πληρωμής και τις καρτέλες χορήγησης.
- Αν οι χορηγήσεις έγιναν μέσα στα όρια της ευχέρειας του Καταστήματος ή των εγκριμένων, κατά περίπτωση, γενικών και ειδικών ορίων, ή κατόπιν εφάπαξ εγκρίσεων της αρμόδιας Κ.Υ. Διαπιστώνονται οι υπερβάσεις που έγιναν μέσα στην ελεγχόμενη χρήση και ελέγχεται αν οι υπερβάσεις αυτές αναφέρθηκαν στην αρμόδια Κεντρική Υπηρεσία (Κ.Υ.) της Διοίκησης.
- Αν οι χορηγήσεις έγιναν σύμφωνα με τον τρόπο που ορίζουν οι σχετικές εγκρίσεις, καθώς και οι γενικότερες αποφάσεις της τράπεζας και των Ν.Α., και αν προσκομίστηκαν τα δικαιολογητικά που προβλέπονται από αυτές.

- Αν ελήφθησαν οι εξασφαλίσεις (προσημειώσεις, υποθήκες, ενέχυρα, εγγυήσεις κλπ) που προβλέπονται από τις σχετικές εγκρίσεις και γενικότερα από τους κανόνες πιστοδότησης.
- Αν η ρευστοποίηση των χορηγήσεων γίνεται μέσα στις προθεσμίες που καθορίζουν οι εγκριτικές αποφάσεις της Κ.Υ. και οι αποφάσεις των Ν.Α., δηλαδή αν οι χορηγήσεις εξυπηρετούνται κανονικά, αν οι προσωρινά καθυστερούμενες δόσεις μεταφέρθηκαν σε ιδιαίτερες μερίδες προσωρινών καθυστερήσεων υπό τον ίδιο πρωτοβάθμιο και αν υπολογίζεται πάνω σ' αυτές και ο τόκος υπερημερίας.
- Μήπως ενεργούνται ανανεώσεις ή αναχορηγήσεις και σε ποια έκταση.
- Μήπως πιστοδοτούνται πελάτες που καλύπτονται υπό άλλη επωνυμία ή μήπως ορισμένοι πιστοδοτούμενοι είναι εγκαταστημένοι σε άλλες περιφέρειες, στις οποίες ενδεχόμενα χρηματοδοτούνται από τα εκεί Καταστήματα της τράπεζας ή από άλλες τράπεζες.
- Αν τα επιτόκια των χορηγήσεων είναι σύμφωνα με τα καθοριζόμενα από τις Ν.Α.
- Αν οι χορηγήσεις καταχωρούνται στους ορθούς γενικούς και ειδικούς λογαριασμούς και με το σωστό κωδικό αριθμό “ελέγχου πίστωσης”.
- Αν τα υπόλοιπα των λογαριασμών χορηγήσεων είναι σύμφωνα με τα κονδύλια που εμφανίζονται στη συγκέντρωση κινδύνων του πελάτη.
- Αν λαμβάνονται ανελλιπώς τα “καλώς έχειν” των υπολοίπων των ανοικτών λογαριασμών.
- Αν το συνολικό για καθένα πελάτη ποσό χορηγήσεων, πιστώσεων και εγγυητικών επιστολών δεν υπερβαίνει το 1/5 του μετοχικού κεφαλαίου και των αποθεματικών της τράπεζας.

- Αν τα υπόλοιπα των λογαριασμών χορηγήσεων, κατά το λογιστικό του ελέγχου και κατά την ημερομηνία του ελέγχου, είναι ενήμερα ή βρίσκονται σε προσωρινή ή οριστική καθυστέρηση.
- Αν η απαίτηση είναι ασφαλής, αμφίβολης ή ανεπίδεκτης είσπραξης και για ποιο λόγο. Για τη διαπίστωση αυτή συνεκτιμούνται η οικονομική κατάσταση του οφειλέτη, όπως προκύπτει από το Δελτίο Πληροφοριών αυτού και τον τελευταίο ισολογισμό του.

Σημειώνεται ότι, προκειμένου για τις ασφαλείς χορηγήσεις, εξετάζεται : για μεν τους ανοικτούς λογαριασμούς η ρευστότητα και ελαστικότητα της χορήγησης σε συνάρτηση με τη μορφή χρηματοδότησης, για δε τις δανειοδοτήσεις τακτής λήξης η εμπρόθεσμη εξυπηρέτηση αυτών.

Με βάση τα παραπάνω, ο ελεγκτής διατυπώνει την κρίση του για την ομαλή ή ανώμαλη ρευστοποίηση των απαιτήσεων. Ανώμαλης ρευστοποίησης χαρακτηρίζεται η απαίτηση, που προσδοκάται ότι θα εισπραχθεί ύστερα από δικαστικές ενέργειες.

12.3 ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΑΠΟ ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ

Αναφορικά με τις ωφέλειες της τράπεζας από τις χορηγήσεις (τόκοι και προμήθειες), που υπολογίζονται από το Κ/Μ συνήθως κάθε τρίμηνο και αναγράφονται σε ειδικές καταστάσεις, ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει ότι:

- Οι καταστάσεις αυτές ελέγχονται από τους αρμόδιους του Καταστήματος, με αντιπαραβολή των στοιχείων που αναγράφονται στις καταστάσεις προς τα αντίστοιχα στοιχεία των καρτέλων που τηρούνται από το Κατάστημα (ως προς το υπόλοιπο και το επιτόκιο).
- Ο υπάλληλος που διενεργεί τον έλεγχο αυτών υπογράφει στις καταστάσεις κάτω από ειδική ένδειξη.

- Το επιτόκιο που αναγράφεται στις παραπάνω καταστάσεις είναι σύμφωνο με τις αποφάσεις των Ν.Α.
- Κάθε τροποποίηση των τόκων που έχουν υπολογιστεί από το Κ/Μ και αναγράφονται στις παραπάνω καταστάσεις είναι δικαιολογημένη. Δεν απαιτείται να γίνει επαλήθευση της καταχώρησης των τόκων που αναγράφονται στις παραπάνω καταστάσεις σε χρέωση των οικείων λογαριασμών των πελατών, αν η καταχώριση αυτή στις μερίδες του Κ/Μ γίνεται απ' αυτό και εφόσον τα υπόλοιπα των αναλυτικών ισοζυγίων του Κ/Μ συμφωνούν με τα αντίστοιχα υπόλοιπα των καρτέλων των πελατών που τηρούνται από το Κατάστημα.
- Στις περιπτώσεις που οι τόκοι ορισμένων κατηγοριών χορηγήσεων υπολογίζονται από τους υπαλλήλους του Καταστήματος γίνεται επαλήθευση των σχετικών υπολογισμών και από δεύτερο υπάλληλο. Ο υπάλληλος που διενεργεί αυτόν τον έλεγχο πρέπει να υπογράψει στις οικείες καταστάσεις λογισμού τόκων και μάλιστα κάτω από την ένδειξη "Ελάγχθη". Ο ελεγκτής πρέπει να κάνει δειγματοληπτικό έλεγχο στους υπολογισμούς των τόκων αυτών.
- Το Κ/Μ έχει ενημερωθεί με τα σωστά ποσοστά επιτοκίων και οι valeurs των χορηγήσεων και επιστρεφόμενων ποσών είναι κανονικές. Αυτό μπορεί να διαπιστωθεί αν ο ελεγκτής επιλέξει από καθένα είδος χορήγησης μια τουλάχιστο μερίδα (ενός πελάτη) και υπολογίσει τους τόκους, τις προμήθειες και τον Ε.Φ.Τ.Ε.
- Μήπως έχουν υπολογιστεί τόκοι επί ανεπίδεκτων είσπραξης χορηγήσεων ή μήπως δεν έχουν υπολογιστεί τόκοι επί χορηγήσεων ασφαλούς είσπραξης.

12.4. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΔΕΛΤΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ (Δ.Π.)

Ο ελεγκτής πρέπει να εξετάσει :

- Αν τα Δ.Π. έχουν καταρτιστεί ή ανανεωθεί μέσα στις προθεσμίες που προβλέπονται από τις οικείες εγκυκλίους της Διοίκησης.
- Αν οι πληροφορίες για τα ακίνητα στηρίζονται σε στοιχεία υποθηκοφυλακείων, η δε εκτίμηση της αξίας αυτών έγινε από την τεχνική υπηρεσία της τράπεζας, προκειμένου για ακίνητα των περιοχών Αθήνας, Πειραιά και Θεσ/νίκης, καθώς και για μεγάλους πιστούχους των επαρχιών ή από αρμόδια και έμπιστα πρόσωπα για τις υπόλοιπες περιπτώσεις και μάλιστα βάσει συντηρητικών κριτηρίων.
- Αν σχετικά με τα υπόλοιπα στοιχεία έγινε διασταύρωση πληροφοριών με τις κατάλληλες πηγές και γενικότερα, αν το Δ.Π. είναι προϊόν εμπειριστατωμένης έρευνας και μελέτης της επιχείρησης που αφορά.
- Αν υπάρχουν Δ.Π. για αποδέκτες συναλλαγματικών από άλλες περιφέρειες και αν ελέγχεται η φερεγγυότητα των αποδεκτών αυτών.
- Αν τα Δ.Π. ενημερώνονται με τις διαμαρτυρίες συναλλαγματικών και σημειώνονται σε βάρος των τιτλούχων και με τα λοιπά δυσμενή στοιχεία και τις περιουσιακές μεταβολές των προσώπων, στα οποία αναφέρονται τα Δ.Π.
- Αν τα Δ.Π. φυλάσσονται από τους αρμόδιους του Καταστήματος σε ασφαλές μέρος (υπό κλείδα).

12.5 ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΔΑΝΕΙΑΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει ότι :

- Οι συμβάσεις και οι πρόσθετες πράξεις έχουν συνταχθεί νομιμότυπα και έχουν υπογραφεί τόσο από την τράπεζα όσο και από τους αντισυμβαλλόμενους (οφειλέτες και εγγυητές αυτών).

- Οι συμβάσεις έχουν χαρτοσημανθεί και μάλιστα εμπρόθεσμα με το κανονικό χαρτόσημο.
- Οι υπογράφοντες ως εκπρόσωποι ή πληρεξούσιου των οφειλετών ή των εγγυητών τους νομιμοποιούνται βάσει των γνωματεύσεων που υπάρχουν και ότι αναγράφεται άνω στις σύμβαση η ιδιότητα με την οποία υπογράφουν.
- Προκειμένου για εγγυήσεις νομικών προσώπων και ειδικά ανώνυμων εταιριών, αν η παροχή των εγγυήσεων επιτρέπεται ρητά ή σιωπηρά από το καταστατικό τους και ότι ελήφθη για το σκοπό αυτό ομόφωνη απόφαση του Διοικ. Συμβουλίου και ότι αυτή τελεί σε συνάρτηση με τον εταιρικό σκοπό. Εννοείται ότι σε περίπτωση αμφιβολιών πρέπει να υπάρχει γνωμοδότηση του νομικού συμβούλου της τράπεζας.
- Οι τυχόν παραπομπές υπογράφονται από όλους τους συμβαλλόμενους.
- Σε περιπτώσεις περισσότερων από ένα οφειλέτες έχει τεθεί η ρήτρα “της αλληλέγγυου και εις ολόκληρον” ευθύνης καθενός.
- Προκειμένου περί μείωσης συμβάσεων δι’ανοικτού λογαριασμού, υπογράφεται σχετική πράξη περιορισμού και ότι η χαρτοσήμανση διακόπτεται από τη νεότερη αύξηση προς την παλαιότερη.
- Οι συμβάσεις καταχωρούνται σε οικείο βιβλίο και ότι φυλάσσονται “υπό κλείδα”.
- Οι εξοφλημένες συμβάσεις ελέγχονται δεόντως, καταχωρούνται στο οικείο βιβλίο και αποστέλλονται μετά 5ετία στο Γενικό Αρχείο.

12.6 ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ - ΥΠΟΘΗΚΕΣ

Ο ελεγκτής πρέπει να εξετάσει :

- Αν οι προσημειώσεις και οι υποθήκες γράφτηκαν νόμιμα και έγκυρα, σε ποια ακίνητα, ποια η σειρά αυτών και ποιες είναι οι ασφαλιζόμενες απαιτήσεις της τράπεζας. Πρέπει να υπάρχει γνωμάτευση της Δικαστικής

Υπηρεσίας ή προκειμένου για επαρχιακά Καταστήματα, γνωμάτευση του νομικού συμβούλου του Καταστήματος. Στα επαρχιακά Καταστήματα, τα παραπάνω στοιχεία επαληθεύονται επίσης από τα πιστοποιητικά Υποθηκοφυλακείων με χρονολογία την επόμενη ή οπωσδήποτε μεταγενέστερη της εγγραφής των βαρών.

- Αν προκειμένου για βιομηχανικές εγκαταστάσεις, οι υποθήκες έχουν εγγραφεί και επί των μηχανημάτων, και αν σε περίπτωση που πρόκειται να εισκομιστούν νέα μηχανήματα, αν αναγράφεται στο υπηθηκικό συμβόλαιο η κατάλληλα ρήτρα για την επέκταση της υποθήκης και επί των νέων μηχανημάτων.

Σημειώνεται ότι τα προνόμια που παρέχονται από το νόμο είναι ισχυρά μόνο σε περίπτωση που το ακίνητο στο οποίο είναι εμπηγμένα τα μηχανήματα ανήκει στον πρωτοφειλέτη και όχι σε άλλον, έστω και ενδεχόμενον.

- Αν έγινε έλεγχος και ταύτιση των τίτλων ιδιοκτησίας των ενυπόθηκων ακινήτων.

- Αν έγινε εκτίμηση της αξίας των ενυπόθηκων ακινήτων από την Τεχνική Υπηρεσία της Τράπεζας ή προκειμένου για ακίνητα που βρίσκονται στην επαρχία από ειδήμονες, έμπιστους στην τράπεζα τεχνικούς.

Για τη στάθμιση της παρεχόμενης εξασφάλισης, λαμβάνεται υπόψη η εμπορική αξία των υπέγγυων ακινήτων, η οποία προκύπτει από πρόσφατη εκτίμηση.

- Αν έγινε πυρασφάλιση των ακινήτων για ολόκληρη την υλική τους αξία εκτός από την αξία του οικοπέδου, η οποία δεν πυρασφαλίζεται. Τα ασφαλιστήρια συμβόλαια πρέπει να αναγνωρίζουν την τράπεζα ως ενυπόθηκη δανείστρια.

12.7 ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ

Εξετάζεται η ύπαρξη ακίνητης περιουσίας στο όνομα των εγγυητών και, εφόσον αυτοί αναπτύσσουν επιχειρηματική δραστηριότητα, η εξέλιξη των εργασιών τους και γενικά η οικονομική τους θέση. Επισημαίνεται ότι η εγγύηση νομικών προσώπων και ειδικά ανώνυμων εταιριών, κατά τη στάθμιση των κινδύνων που αναλαμβάνεται, πρέπει να συνυπολογίζονται μόνο επικουρικά, στις περιπτώσεις που η παροχή της εγγύησης δεν προβλέπεται από τα καταστατικά τους και είναι αμφίβολο αν αυτή τελεί σε συνάρτηση με το εταιρικό σκοπό.

12.8. ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΝ

Ο ελεγκτής πρέπει, από το αναλυτικό ισοζύγιο του λογαριασμού “προεξοφλήσεις”, να επιλέξει για έλεγχο τους πελάτες που παρουσιάζουν σημαντικά υπόλοιπα και να προβεί στις ακόλουθες ελεγκτικές διαδικασίες :

- Να συγκρίνει το υπόλοιπο του χρηματικού λογαριασμού με το υπόλοιπο της αξίας των γραμματίων. Τα δύο υπόλοιπα πρέπει πάντοτε να είναι ίσα.
- Να ζητήσει τα τελευταία “Πινάκια τίτλων “εις διαταγήν” προς προεξόφληση” μέχρι να καλυφθεί το χρεώστικό υπόλοιπο του χρηματικού λογαριασμού και να εξετάσει ότι :

1. Τα πινάκια έχουν θεωρηθεί από τη Διεύθυνση.
2. Οι συναλλαγματικές που έχουν λήξει να έχουν εισπραχθεί, δηλαδή το αντίτιμο αυτών να έχει μεταφερθεί σε πίστωση των χρηματικών λογαριασμών και να σημειώσει τις τυχόν καθυστερήσεις.
3. Η διάρκεια των γραμματίων που προεξοφλήθησαν (περίοδος από την έκδοση μέχρι τη λήξη) δεν υπερβαίνει τη διάρκεια που προβλέπεται από τις ισχύουσες αποφάσεις των Ν.Α.

4. Ο πελάτης έχει υπογράψει ειδικό έντυπο υπεύθυνης δήλωσης, με την οποία δηλώνει μεταξύ των άλλων, ότι οι τίτλοι που παραδίνονται για προεξόφληση προέρχονται από πώληση ειδών τα οποία χρηματοδοτούνται με βάση τις οικείες αποφάσεις των Ν.Α.
5. Στις προεξοφλημένες συναλλαγματικές δεν περιλαμβάνονται γραμμάτια ευκολίας, αφού λάβει υπόψη τη σχέση συγγένειας του αποδέκτη και του πελάτη που προεξοφλεί τις συναλλαγματικές, τις επαγγελματικές σχέσεις αυτών κλπ.
- Να υπολογίσει δειγματοληπτικά ορισμένα προεξοφλήματα.
 - Να συμφωνήσει το υπόλοιπο των γραμματίων που εμφανίζουν οι λογαριασμοί προεξοφλήσεων ορισμένων πελατών με τα υπόλοιπα των αντίστοιχων τελευταίων εκκαθαρίσεων που συντάσσει το Κ/Μ κατά την είσπραξη των γραμματίων.
 - Να διαπιστώσει ότι οι απαιτήσεις από προεξοφλήσεις μεταφέρονται σε λογαριασμούς καθυστερήσεων, μετά παρέλευση 20ημέρου από τη λήξη των σχετικών συναλλαγματικών.
 - Στις περιπτώσεις που το Κ/Μ υπολογίζει τα προεξοφλήματα να διαπιστώσει ότι οι αρμόδιοι υπάλληλοι του Καταστήματος προβαίνουν σε σύγκριση των προεξοφλημάτων αυτών με τα αντίστοιχα που υπολογίστηκαν από τους υπαλλήλους του Καταστήματος κατά την προεξόφληση και ότι διερευνούνται και τακτοποιούνται οι διαφορές.

12.9. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΕΓΓΥΗΜΕΝΩΝ ΜΕ ΔΙΚΑΙΟΓΡΑΦΑ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ

Για τον έλεγχο αυτών, ο ελεγκτής πρέπει, με βάση το αναλυτικό ισοζύγιο του οικείου λογαριασμού, να επιλέξει τους πελάτες που παρουσιάζουν τα

σημαντικότερα υπόλοιπα και να προβεί στις ακόλουθες ελεγκτικές διαδικασίες :

- Να διαπιστώσει την ύπαρξη σύμβασης ανοικτού λογαριασμού και την κατάρτιση και υπογραφή πρόσθετων πράξεων ενεχυρίασης για τα γραμμάτια που ενεχυριάζονται κάθε φορά.

- Να διαπιστώσει ότι τα ενήμερα ενεχυριασμένα γραμμάτια καλύπτουν το υπόλοιπο του χρηματικού λογαριασμού, λαμβάνοντας υπόψη τα περιθώρια που καθορίζονται από τις οικείες εγκρίσεις της Κ.Υ. Αν η χορήγηση ή μέρος αυτής καλύπτεται με γραμμάτια που έχουν λήξει, ο ελεγκτής πρέπει να κρατήσει σχετική σημείωση και να εξετάσει ποιες ενέργειες έκανε το Κατάστημα.

- Να επιλέξει ορισμένα “Πινάκια συναλλαγματικών σε ενέχυρο” και να διαπιστώσει τα ακόλουθα :

1. Οτι εισπράχθηκαν οι προμήθειες είσπραξης αξιών και τα έξοδα της τράπεζας και ότι σ’αυτά έχει υπολογιστεί Ε.Φ.Τ.Ε. Να βεβαιωθεί ότι σε περιπτώσεις επιστροφών στον πελάτη απλήρωτων συναλλαγματικών δεν επιστρέφονται οι προμήθειες είσπραξης και τα έξοδα που είχε εισπράξει η τράπεζα.

2. Οτι οι συναλλαγματικές έχουν οπισθογραφηθεί υπέρ της τράπεζας λόγω ενέχυρου.

3. Οτι οι συναλλαγματικές που έληξαν έχουν εισπραχθεί, δηλαδή το αντίτιμο αυτών έχει μεταφερθεί στην πίστωση του χρηματικού λογαριασμού και του λογαριασμού αξιών και ότι εισπράχθηκε τόκος καθυστέρησης από τη λήξη μέχρι την ημερομηνία είσπραξης.

4. Οτι μεταξύ των γραμματίων σε ενέχυρο, που αναγράφονται στη στήλη ενήμερα, δεν περιλαμβάνονται και γραμμάτια που έχουν λήξει.

5. Ότι τα ενεχυριαζόμενα γραμμάτια είναι διάρκειας όχι μεγαλύτερης εκείνης που έχει οριστεί από τις Ν.Α. Τυχόν γραμμάτια μεγαλύτερης διάρκειας να αιτιολογηθούν.
6. Ότι στα ενεχυριασμένα γραμμάτια δεν περιλαμβάνονται γραμμάτια ευκολίας.
7. Να συμφωνήσει το υπόλοιπο του λογαριασμού των γραμματίων με το αντίστοιχα του Κ/Μ, καθώς και τη συγκέντρωση κινδύνων του πελάτη.
8. Να διαπιστώσει ότι οι ληξιπρόθεσμες συναλλαγματικές είναι σύμφωνες προς το αντίστοιχα υπόλοιπο της καρτέλας.
9. Να διαπιστώσει ότι το Κατάστημα τηρεί καρτέλιδα παρακολούθησης των κινδύνων που αναλαμβάνει κάθε αποδέκτης.
10. Να διαπιστώσει ότι οι συναλλαγματικές φυλάσσονται σε χρηματοκιβώτιο “υπό κλείδα”.

12.10. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ ΜΕ ΕΝΕΧΥΡΟ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ

Ο ελεγκτής πρέπει να ελέγξει τόσο το χρηματικό λογαριασμό όσο και τα ενεχυριασμένα εμπορεύματα, εφαρμόζοντας τις ακόλουθες διαδικασίες :

Σχετικά με το χρηματικό λογαριασμό, ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει :

- Ότι θα υπάρχει σύμβαση δανειοδότησης του πελάτη νόμιμα χαρτοσημένη, όπως επίσης και πρόσθετη πράξη, στην οποία περιγράφονται με λεπτομέρεια τα εμπορεύματα σε ενέχυρο και ο χώρος που φυλάσσονται ή τα ενεχυρόγραφα των Γενικών Αποθηκών ή οι τίτλοι ψυγείων, τα πυρασφαλιστήρια κλπ.
- Ότι η αξία των εμπορευμάτων σε ενέχυρο καλύπτει το υπόλοιπο του χρηματικού λογαριασμού, αφού λάβει υπόψη και τα περιθώρια που καθόρισε η Κ.Υ. Η αξία αυτών πρέπει να προκύπτει από πρόσθετες εκθέσεις εκτιμήσεων ειδικών πραγματογνωμόνων.

- Οτι σε περιπτώσεις μερικών ή ολικών αποδόσεων των ενεχυριασμένων εμπορευμάτων έχει εξοφληθεί ανάλογο μέρος του δανείου.
- Οτι γίνεται κανονική εξυπηρέτηση του δανείου.
- Οτι οι τόκοι και οι προμήθειες χορήγησης, εφόσον πρόκειται για απλό δάνειο τακτής λήξης, προεισπράττονται.

Σχετικά με τα ενεχυριασμένα εμπορεύματα, ο ελεγκτής πρέπει να διενεργήσει εμπειριστατωμένο έλεγχο, σύμφωνα με τις παρακάτω λεπτομερειακές οδηγίες :

- Οτι καταρτίστηκε σύμβαση σύστασης ενέχυρου υπέρ της τράπεζας. Η σύμβαση αυτή είναι απαραίτητη και στις περιπτώσεις ακόμα που το εμπράγματο δικαίωμα του ενέχυρου συνιστάτε επί πιστωτικού τίτλου ή τίτλου αποθήκευσης ή μεταφοράς και αποκτάται με οπισθογράφηση του τίτλου σε διαταγή της τράπεζας. Οτι οι συμβάσεις αυτές, προκειμένου για ενέχυρα υπό κλείδα, υπό ενεχυροφυλακή και σε ψυγεία, έλαβαν “βεβαία χρονολογία”.
- Οτι έχει γίνει η αφαίρεση του ενέχυρου από τα χέρια του οφειλέτη.
- Οτι έχει διασφαλιστεί η δημοσιότητα του ενέχυρου.
- Οτι έχει κατοχυρωθεί η ειδικότητα του ενέχυρου (αποθήκευση του απόλυτα χωριστά από άλλα εμπορεύματα).
- Οτι η αποθήκευση του ενέχυρου έγινε σε αυτοτελείς και ασφαλείς χώρους, είτε κυριότητας της τράπεζας (με πληρωμή μισθώματος από μέρος του αποθέτη), είτε σε χώρους μισθωμένους από την τράπεζα ή υπεκμισθωμένους ή παραχωρημένους κατά χρήση σ’ αυτήν ή στον ενεχυροφύλακα. Στις περιπτώσεις που η αποθήκη έχει εκμισθωθεί στην τράπεζα ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει ότι η μίσθωση δηλώθηκε στην Εφορία της έδρας του Καταστήματος, ότι τα κλειδιά της αποθήκης βρίσκονται στα χέρια της τράπεζας και ότι το ενοίκιο της αποθήκης φέρεται σε χρέωση του πελάτη και εισπράττεται από την τράπεζα, κατά τη χορήγηση.

- Οτι ενεργείται από το Κατάστημα περιοδικός έλεγχος της ποσότητας, ποιότητας και της αξίας των ενεχυριασμένων και ότι συντάσσονται σχετικά πρακτικά ή εκθέσεις.
- Οτι έγινε πυρασφάλιση των ενεχυριασμένων εμπορευμάτων για την τρέχουσα αξία τους σε ασφαλιστικές εταιρίες αποδοχής της τράπεζας και ότι έχει αναγνωριστεί η τράπεζα ως ενεχυρούχος δανείστρια. Σημειώνεται ότι, προκειμένου για εμπορεύματα που υπόκεινται σε δασμούς και φόρους, στο ασφαλιστέο ποσό πρέπει να περιλαμβάνονται οι δασμοί και οι φόροι.
- Οτι σε περίπτωση ενεχυρίασης πρώτων υλών που θαναλωθούν για παραγωγή προϊόντων, στη σύμβαση ενεχυρίασης αναφέρονται τα έτοιμα προϊόντα που θα παραμείνουν τελικά σε ενέχυρο, καθώς και η ποσοτική σχέση της πρώτης ύλης προς το είδος ή τα είδη των επόμενων σταδίων παραγωγής και το έτοιμο προϊόν.
- Οτι υπογράφονται μεταξύ αποθέτη και τράπεζας πράξεις μερικής ή ολικής αντικατάστασης των ενεχυριασμένων εμπορευμάτων.
- Οτι τηρούνται εξωλογιστικές καρτέλες για τη παρακολούθηση των ενέχυρων.

12.11. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΕΓΓΥΗΜΕΝΩΝ ΜΕ ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ

Για τον έλεγχο τους, ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει :

- Οτι η χρηματιστηριακή αξία των χρεογράφων που έχουν ληφθεί σε ενέχυρο καλύπτει το υπόλοιπο του χρηματικού λογαριασμού, αφού ληφθούν υπόψη τα περιθώρια που έχουν τεθεί από την Κεντρική Υπηρεσία και τα οποία πρέπει να βρίσκονται μέσα στα όρια που καθορίζονται από τις Ν.Α.
- Οτι η εξόφληση των χρηματοδοτήσεων αυτών γίνεται μέσα σε ένα εξάμηνο από τη χορήγηση.

- Οτι ο πελάτης υπόγραψε Υπεύθυνη Δήλωση με την οποία δηλώνει ότι πέρασε χρονικό διάστημα τουλάχιστον 6 μηνών από την ημερομηνία εξόφλησης άλλου όμοιου δανείου που του χορηγήθηκε από οποιαδήποτε τράπεζα.
- Οτι στις περιπτώσεις ανάληψης μέρους των σε ενέχυρο τίτλων, αν τηρήθηκε σχετική σημείωση στην απόδειξη κατάθεσης.
- Οτι για κάθε συμπληρωματική κατάθεση ή μερική ανάληψη ή αντικατάσταση των τίτλων σε ενέχυρο υπάρχει πρόσθετη πράξη, που να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της αρχικής σύμβασης.
- Οτι το Κατάστημα προβαίνει σε έγκαιρη είσπραξη των τοκομεριδίων και μερισματαποδείξεων που λήξουν και οι οποίες είναι προσαρτημένες στα χρεόγραφα σε ενέχυρο, και ότι τα ποσά που εισπράττονται φέρονται σε πίστωση του πελάτη στο λογαριασμό χορήγησης.
- Αναφορικά με τους ενεχυριασμένους τίτλους, ο ελεγκτής οφείλει να εξετάσει :
 1. Αν τα χρεόγραφα εμφανίζονται λογιστικά στους οικείους λογαριασμούς τάξεως.
 2. Αν έχουν εκδοθεί οριστικές αποδείξεις παραλαβής των χρεογράφων και αν επ' αυτών σημειώνεται η ένδειξη “εις ενέχυρων”.
 3. Αν οι σχετικές συμβάσεις έλαβαν “βεβαίαν χρονολογία”
 4. Αν εισπράττονται φύλακτρα για τους τίτλους που αντιπροσωπεύουν αξία πέραν του τριπλάσιου του οφειλόμενου υπολοίπου της χρηματοδότης.
 5. Την ύπαρξη των χρεογράφων. Αυτά που βρίσκονται στο Κατάστημα καταμετρούνται, ενώ γι' αυτά που βρίσκονται σε άλλα Καταστήματα για φύλαξη λαμβάνεται το σύμφωνο.

12.12. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΕΓΓΥΗΜΕΝΩΝ ΜΕ ΦΟΡΤΩΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ

Για τον έλεγχο αυτών, ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει ότι :

- Έχει υπογραφεί σύμβαση στην οποία περιγράφονται τα φορτωτικά έγγραφα, με βάση τα οποία διενεργούνται οι έναντι φορτωτικών εγγραφών χρηματοδοτήσεις. Για συμβάσεις πιστώσεων σε ανοικτό λογαριασμό πρέπει να διαπιστώσει ότι υπάρχουν πρόσθετες πράξεις.
- Ο πελάτης προσκόμισε τα απαραίτητα φορτωτικά έγγραφα.
- Επί απλής προκαταβολής έχουν προεισπραχθεί :
 1. Ο τόκος και η προμήθεια χορήγησης, καθώς και τα ποσά των φόρων που αναλογούν σ'αυτά.
 2. Τα εισπρακτικά δικαιώματα της τράπεζας, καθώς και τα ποσά των φόρων που αναλογούν σ'αυτά.
- Επί προκαταβολής δι'ανοικτού λογαριασμού, έχουν προεισπραχθεί τα εισπρακτικά δικαιώματα της τράπεζας καθώς και τα ποσά των φόρων που αναλογούν σ'αυτά (οι τόκοι και η προμήθεια χορήγησης υπολογίζονται κάθε τρίμηνο).
- Το ποσό που χορηγήθηκε δεν υπερβαίνει το όριο που καθορίζεται από τις οικείες εγκυκλίους.
- Έχει γίνει έγκαιρα η εξόφληση της χορήγησης.
- Επί απλής προκαταβολής το επιπλέον της χορήγησης ποσό που έχει εισπραχθεί από τον πελάτη φέρεται σε πίστωση του γενικού λογαριασμού "Εισπράξεις για λογαριασμό τρίτων".
- Σχετικά με το ενέχυρο επί φορτωτικών, ο ελεγκτής πρέπει να εξετάσει :
 1. Αν η φορτωτική φέρει οπισθογράφιση "εις διαταγήν" της τράπεζας, εφόσον πρόκειται για φορτωτική που έχει εκδοθεί "εις διαταγήν" του

φορτωτή, ή οπισθογράφηση “εν λευκώ” εφόσον έχει εκδοθεί “εις διαταγήν”.

2. Αν το μεταφερόμενο εμπόρευμα ασφαλίστηκε κατά των κινδύνων μεταφοράς.
3. Αν, προκειμένου για φορτωτικές που δεν είναι επιδεκτικές ενεχυρίασης, εκχωρήθηκαν οι απαιτήσεις των πελάτων κατά των παραληπτών οίκων του εξωτερικού και αν οι σχετικές συμβάσεις έλαβαν “βεβαίαν χρονολογίαν”.
4. Αν το Κατάστημα, σε περίπτωση που καθυστερεί η παραλαβή των εμπορευμάτων, έχει μεριμνήσει για την προστασία τους.
5. Αν οι παραλήπτες οίκοι είναι ελεγμένης φερέγγυότητας και αν η εκκρεμότητα των φορτωτικών εγγράφων δικαιολογείται προκειμένου να εκτιμηθεί η διασφαλιστική τους αξία.

12.13 ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΕΞΑΓΩΓΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Ο ελεγκτής πρέπει :

- Να συσχετίσει το υπόλοιπο του λογαριασμού χρηματοδότησης του πελάτη με τις “Συμβάσεις ενεχυρίασης απαιτήσεων” τις οποίες απαιτήσεις έχει ο πελάτης κατά των οίκων του εξωτερικού.
- Να συσχετίσει το υπόλοιπο του λογαριασμού χρηματοδότησης του πελάτη με τα υπόλοιπα των ενεχυριασμένων ενέγγυων πιστώσεων και των “κεκλεισμένων” πράξεων.
- Να διαπιστώσει ότι το υπόλοιπο του λογαριασμού χορηγήσεων αποτελείται από επιμέρους χορηγήσεις, οι οποίες χρονολογούνται όχι πέρα από εξάμηνο ή προκειμένου για γεωργικά προϊόντα όχι πέρα από την εξαγωγική περίοδο. Για τυχόν καθυστερήσεις να ζητήσει εγκρίσεις των Ν.Α.
- Σε περιπτώσεις μη εκτέλεσης κάποιας εξαγωγής, και εφόσον η μη εκτελεσμένη εξαγωγή δεν έχει αντικατασταθεί από άλλη εξαγωγή, να διαπιστώσει ότι : α) υπολογίζεται τόκος της χρηματοδότησης, από την αρχή,

με βάση αυξημένο επιτόκιο και β) εισπράττεται από την τράπεζα ποινική ρήτρα, η οποία αποδίδεται στο Δημόσιο.

12.14. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ

Ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει ότι :

- Έχουν εκπληρωθεί οι όροι και οι προϋποθέσεις που έθεσε η Υποεπιτροπή Βιομηχανικών Πιστώσεων, που αναγράφονται στις οικείες εγκριτικές αποφάσεις της επιτροπής αυτής, για τα σημαντικότερα ποσά χορηγήσεων.
- Η τράπεζα έλαβε τις εξασφαλίσεις που ορίζονται στην εγκριτική απόφαση και επιπλέον ότι έλαβε επαρκείς εξασφαλίσεις για την κάλυψη των κινδύνων από το τμήμα της χορήγησης που δεν καλύπτεται με εγγύηση του Δημοσίου.
- Την κανονική εξυπηρέτηση της χορήγησης, σύμφωνα με τους όρους της εγκριτικής απόφασης.
- Σε περιπτώσεις καθυστερήσεων και μάλιστα οριστικών, η τράπεζα κίνησε τη διαδικασία είσπραξης από το Δημόσιο των χορηγήσεων τις οποίες το Δημόσιο έχει εγγυηθεί.

12.15. ΕΛΕΓΧΟΣ ΔΑΝΕΙΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΗΣ

Ο ελεγκτής πρέπει να προβεί στον ακόλουθο έλεγχο :

- Να διαπιστώσει την υπογραφή σχετικής σύμβασης μεταξύ τράπεζας και πελάτη.
- Να διαπιστώσει την ύπαρξη οριστικού τιμολογίου (ή δελτίου λιανικής πώλησης) του πωλητή, ότι τα περιγραφόμενα σ' αυτά είδη είναι διαρκείας, χρήσιμα για τις ατομικές ή οικογενειακές ανάγκες του ιδιώτη - πιστούχου και ότι το ποσό του δανείου που χορηγήθηκε δεν υπερβαίνει το 80% της αξίας του τιμολογίου. Επίσης, ότι το ποσό αυτό δεν είναι μεγαλύτερο από το όριο που έχει καθορίσει τη Κ.Υ.

- Να ελέγξει την κανονική εξυπηρέτηση των δανείων και ότι το Κατάστημα έλαβε επαρκείς εξασφαλίσεις.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η σημασία των χορηγήσεων για τις τράπεζες, την Εθνική Οικονομία και τους χρηματοδοτούμενους είναι αυτονόητη. Συγκεκριμένα οι χορηγήσεις :

- Αποτελούν για τις τράπεζες τη μεγαλύτερη πηγή εσόδων μέσω των εισπτατομένων τόκων.
- Δημιουργούν προϋποθέσεις συνεργασίας και σε άλλους τομείς τραπεζικών εργασιών όπως οι εισαγωγές, οι εξαγωγές, τα εμβάσματα, οι καταθέσεις κλπ.
- Η μη σωστή επιλογή πελατών χορηγήσεων μπορεί να οδηγήσει τις τράπεζες σε συσσώρευση επισφαλών απαιτήσεων και κατεπέκταση ζημιά.

Οι ελληνικές τράπεζες και γενικότερα το Ελληνικό Τραπεζικό σύστημα έχουν εισέλθει σε μια πορεία συνεχών εξελίξεων μπροστά στην προοπτική του 2000.

Ο ανταγωνισμός των ξένων τραπεζών είναι και θα γίνει ακόμη οξύτερος. Υπάρχουν όμως αισιόδοξα μηνύματα που αναφέρονται στο δυναμισμό των Ελληνικών τραπεζών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Σ. Αντανοκοπούλου :
Τραπεζικές εργασίες (χορηγήσεις).
- Ι. Βαχαδιόλου :
Το θεσμικό πλαίσιο για τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων.
- Σ. Κάλλια :
Τεχνική χρηματοδοτήσεων.
- Χαράλαμπου Δεμίρη:
Χρηματοδοτήσεις (θεωρία και πράξη).
- Εμμανουήλ Σακέλλη:
Λογιστική των Τραπεζών.